

Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła przemyskiego w XIX i XX stuleciu

W dotychczasowej historiografii (archi)diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego brak opracowań poświęconych tematyce sakr biskupich i związane-
mu z tym zagadnieniu sukcesji apostolskiej miejscowych ordynariuszy i sufra-
ganów na przestrzeni minionych stuleci¹. Nie jest to zresztą czymś wyjątkowym
na tle pozostałych polskich biskupstw – zarówno tych o średniowiecznej metry-
ce, jak i powstałych w mniej odległych czasach, niewielu bowiem rodzimych
historyków Kościoła i eklezjologów zainteresowało się tym wycinkiem wiedzy o
rzeczywistości eklezjalnej, w której od wieków egzystuje wspólnota ludu Boże-
go – nie tylko w krajach o tradycji katolickiej. Zaniedbania w owej materii na
gruncie rodzimym stanowią zaś uchybienie nie tylko w odniesieniu do pozna-
wania własnej przeszłości – w tym przypadku zgłębiania dziejów chrześcijań-
stwa na ziemiach polskich, ale również – jak rzadko kiedy – rzutują na świadom-
ność o swych „korzeniach” w odniesieniu i do licznych Kościołów lokalnych w
innych państwach, dzięki bowiem przede wszystkim papieżom Piusowi XI (kon-
sekrowanemu w r. 1919 w Warszawie) i Janowi Pawłowi II, którzy obaj udziela-
li sakr biskupom z różnych stron świata, bardzo wielu zagranicznych hierarchów
ma w swoich „genealogiach” biskupich szereg pasterzy naszych diecezji. Stąd
też wynika zainteresowanie badaczy z innych krajów problematyką sukcesji
apostolskiej polskiego episkopatu, napotykające wszakże na trudności związane
z barierą językową, jak i uwarunkowane nieznajomością specyfiki dziejów Pol-
ski i tutejszej społeczności katolickiej – zwłaszcza w dobie upadku naszej pań-
stwowości w następstwie rozbiorów. Największą jednak przeszkodę stanowi
właśnie brak badań własnych, trudno bowiem oczekiwać, aby to historycy, lub
teolodzy np. z Francji czy Włoch, tym bardziej zaś z USA czy Kanady, spędzali
miesiące w Polsce na kwerendach w poszczególnych archiwach kościelnych i
świeckich tudzież w księgozbiorach naukowych. Jest to wszak zadanie dla ro-
dzimych badaczy, jak dotąd jednak – o czym wspomniano na wstępie – daje się
zauważyć bardzo nisko zainteresowanie na gruncie krajowym tematyką sakr
biskupich i sukcesji apostolskiej episkopatu (przede wszystkim katolickiego, ale

---

¹ Zob. cząstkowy, bowiem ograniczony stosunkowo wąskimi ramami chronologicznymi, przegląd
stanu badań nad przeszłością Kościoła przemyskiego w niedawnym artykule Grzegorza Klebowi-
cza. – G. Klebowicz, *Stan badań nad organizacją diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego od
założenia do końca XVI wieku*, „Rocznik Przemyski” 39 (2003) z. 4, s. 3-20.

również innych obecnych w naszej rzeczywistości Kościołów chrześcijańskich o strukturze episkopalnej). Stąd też nie sposób dokonywać na tym etapie jakichś uogólnień tudzież wyciągać dalej idących wniosków, potrzeba natomiast niejednokrotnie żmudnej pracy „u podstaw”, tzn. dotarcia do zachowanych świadectw, ich zebrania, a następnie przeanalizowania owej problematyki w odniesieniu do poszczególnych diecezji. Nie sposób zresztą zazwyczaj uczynić tego jednorazowo, lecz nieodzowne staje się wprowadzenie dodatkowych cezur chronologicznych w przypadku tych biskupstw, których historia liczy się nie w dziesiątkach, ale w setkach lat.

Tak też jest i w przypadku (archi)diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego, mającej za sobą już ponad sześć wieków dziejów. W obecnym artykule zamierzamy przyrzeć się zagadnieniu sakr biskupich oraz przynależności do określonych linii sukcesji apostolskiej miejscowych ordynariuszy i sufraganów z dwóch ostatnich stuleci, tj. XIX i XX, poczynając od Antoniego Gołaszewskiego i Michała Romana Sierakowskiego. Łącznie zatem chodzi o grono 14 biskupów diecezjalnych (w tej liczbie dwaj arcybiskupi-metropolici) i tyluż pomocniczych, przy czym dwie postaci są dla obu grup wspólne (Józef Sebastian Pelczar i Franciszek Barda, którzy byli wprawdzie sufraganami, a następnie ordynariuszami przemyskimi). Naszą analizą obejmujemy w sumie 26 hierarchów konsekrowanych na przestrzeni lat 1778/1786-1986/2000. Wpierw mianowicie dokonamy zestawienia podstawowych informacji o kolejnych spośród wymagających uwzględnienia sakr, a następnie – jak już nadmieniono – zajmiemy się przyporządkowaniem poszczególnych biskupów, o których tu mowa, do wyróżnianych w literaturze przedmiotu linii sukcesji apostolskiej. Tak się bowiem składa, iż badaczom udało się zrekonstruować szereg tego rodzaju linii, grupujących przedstawicieli nowożytnego episkopatu z różnych nacji, lecz w oparciu o zachowane świadectwa źródłowe okazało się rzeczą niemożliwą znalezienie wspólnych ogniw dla nich wszystkich, a tym samym połączenie ich w jedną całość. Podobne zjawisko daje się stwierdzić i w odniesieniu do rodzimych realiów, przy czym uwzględnieni w obecnym opracowaniu hierarchowie należą do dwóch eksponowanych linii sukcesji święceń biskupich, o których nasza wiedza jest stosunkowo bogata. Nim jednak poświęcimy im poniżej nieco uwagi, wpierw – zgodnie z zapowiedzią – zestawimy tu podstawowe wiadomości o sakrach interesujących nas 24 ordynariuszy i sufraganów przemyskich z XIX i XX wieku, dotyczące mianowicie czasu i miejsca, jak również osoby głównego konsekratora oraz współkonsekratorów w odniesieniu do poszczególnych konsekracji.

* * *

W XIX stulecie diecezja przemyska obrządku łacińskiego wkroczyła pod rządami pasterskimi Antoniego Gołaszewskiego, który miejscowym ordynariuszem prekonizowany został jeszcze 24 VII 1786 przez papieża Piusa VI. Sa-

kra tego duchownego, przed swym wyniesieniem kanonika kapituły katedralnej w Przemyślu, odbyła się 15 X 1786 w archikatedrze Wniebowzięcia NMP we Lwowie, a w charakterze głównego konsekratego wystąpił wtenczas miejscowy metropolita, arcybiskup lwowski obrządku łacińskiego Ferdynand Onufry Kicki, sam konsekrowany ponad osiem i pół roku wcześniej przez ormiańskiego (unickego) arcybiskupa Jakuba Stefana Augustynowicza. Również podczas sakry A. Gołaszewskiego obecny był ówczesny arcybiskup Lwowa obrządku ormiańskiego – Jakub Walerian Tumanowicz, który także wystąpił w charakterze współkonsekratego – obok Michała Romana Sierakowskiego, biskupa tytularnego Prusa i sufragana przemyskiego². Tym samym rozpoczęło się dwudziestoosmioletnie posługiwanie biskupa Antoniego Gołaszewskiego (1786-1824), na który to czas przypadł zarówno ostateczny upadek Rzeczypospolitej Obojga Narodów, jak i apogeum reform józefińskich w państwie Habsburgów, w granicach którego znalazły się ziemie powierzonego mu biskupstwa.

Po śmierci otwierającego poczet XIX-wiecznych pasterzy Kościoła przemyskiego A. Gołaszewskiego (zmarł 25 IV 1824), jego następcą został pochodzący z katolickiej rodziny ormiańskiej dotychczasowy proboszcz stanisławowski i honorowy kanonik lwowski Jan Antoni Potoczki (prekonizowany 19 XII 1825), którego sakra odbyła się w niedzielę 12 III 1826 w archikatedrze (łacińskiej) we Lwowie. I tym razem w charakterze głównego konsekratego wystąpił arcybiskup-metropolita lwowski obrządku łacińskiego, którym ówczesnie był Andrzej Alojzy Ankwicz, rodowity krakowianin, pierwszy prymas Galicji i Lodomerii. Rozbieżność pojawia się natomiast w przypadku informacji o współkonsekratego J.A. Potoczkiego. Według relacji zamieszczonej na bieżąco w „Gazecie Lwowskiej” (w numerze z 22 III 1826), podczas tamtej ceremonii obecny był tylko jeden biskup-współkonsekratego, mianowicie miejscowy metropolita obrządku grecko-katolickiego Michał Lewicki (późniejszy kardynał), natomiast jako drugi asystował głównemu konsekratego prepozyt kapituły metropolitalnej lwowskiej obrządku łacińskiego Jan Hofmann, zarazem tytularny opat żółkiewski (benedykowany 30 IX 1822 w kościele pokolegiackim w Żółkwi właśnie przez arcybiskupa A.A. Ankwicza). Z kolei autorzy dwóch zbiorów życiorysów ordynariuszy przemyskich, księża Franciszek Pawłowski i Władysław Sarna, bez wskazania na podstawę źródłową tej informacji podają, że współkonsekratego J.A. Potoczkiego byli: arcybiskup Lwowa obrządku or-

---

² Archivio Segreto Vaticano [dalej cyt.: ASV], Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 9, k. 401r-402r; „Supplement do Gazety Warszawskiej”, r. 1786 nr 85 (z 25 X 1786), s. [1]-[2]. Także: *Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi* [dalej cyt.: HC], t. 6 (1730–1799), cur. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1958, s. 348; F. Pawłowski, *Premisla sacra sive series et gesta episcoporum r. l. Premisliensium*, Cracoviae 1869, s. 635 przyp. 1; W. Sarna, *Biskupi przemyscy obrządku łacińskiego*, cz. 2 (1624-1900), Przemyśl 1910, s. 513; J. Kwolek, *Gołaszewski Antoni herbu Kościeszka (1745-1824), biskup przemyski*, *Polski słownik biograficzny* [dalej cyt.: PSB], t. 8, Wrocław 1969-1960, s. 237.

miańskiego (unicki) Kajetan Augustyn Warteresiewicz i eparcha (biskup) przemyski obrządku grecko-katolickiego Jan Snigórski. Nie wykluczone, że wskazany przez obu historyków „zestaw” współkonsekratorów opiera się wyłącznie na domyśle, bowiem przywołana relacja w „Gazecie Lwowskiej” nie wspomina o udziale w tamtej uroczystości jakichkolwiek innych biskupów. Do momentu znalezienia urzędowego poświadczenia owej sakry (tzw. *testimonium consecrationis*), rzecz musi pozostać bez definitywnego rozstrzygnięcia, bo wszak i relacja prasowa, choć współczesna wydarzeniu, może przecież zawierać jakąś omyłkę³.

Kolejny w dziejach diecezji przemyskiej wakat nastąpił wraz ze śmiercią biskupa Potoczkiego 16 V 1832. Prekonizację na jego następcę uzyskał dopiero w dwa lata później, 23 VI 1834, dotychczasowy dziekan miejscowej kapituły katedralnej Michał Korczyński, który po sakrę udał się do stolicy Cesarstwa Austriackiego – Wiednia. Podniosła ta uroczystość odbyła się w niedzielę 17 VIII 1834 w wiedeńskiej archikatedrze św. Stefana (Szczepana), zaś obowiązków głównego konsekratora podjął się miejscowy metropolita, arcybiskup Vinzenz Eduard Milde. Jako współkonsekratorzy wystąpili wówczas austriaccy biskupi: Michael Johann Wagner, tytulariusz Belgradu i Smedereva, apostolski wikariusz połowy armii Cesarstwa Austrii (późniejszy zaś – od r. 1836 – ordynariusz St. Pölten), oraz Johann Michael Leonhard, tytulariusz Alalii i sufragan wiedeński (następnie nominat na biskupstwo St. Pölten, ostatecznie zaś apostolski wikariusz połowy po M.J. Wagnerze), których imiona pominięto wszakże w okolicznościowej relacji z sakry, zamieszczonej w „Gazecie Lwowskiej” (dla autora owej relacji ważniejsze okazało się odnotowanie obecności na tamtej ceremonii niegdysiejszego gubernatora Galicji, księcia Augusta Lobkowicza)⁴.

---

³ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 17, k. 426r-v (gdzie wszakże brak informacji o współkonsekratorach); „Gazeta Lwowska”, r. 1826 nr 34 (z 22 III 1826), s. 141. Także: HC, t. 7 (1800–1846), cur. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1968, s. 314; [F.K. Zachariasiewicz], *Vitae episcoporum Premisliensium ritus latini*, Viennae 1844, s. 188-189; Pawłowski, *Premislia sacra*, s. 650 przyp. 1; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 523; B. Kumor, *Potoczki Jan Antoni (1759-1832), biskup przemyski obrządku łacińskiego, profesor Uniwersytetu Lwowskiego, dogmatyk*, *Słownik polskich teologów katolickich* [dalej cyt.: SPTK], t. 3, pod red. H.E. Wyczawskiego, Warszawa 1982, s. 429; T. Śliwa, *Potoczki (Potocki) Jan Antoni (1759-1832), biskup przemyski*, PSB, t. 28, Wrocław 1984-1985, s. 238; K.R. Prokop, *Krakowianin Andrzej Alojzy Ankwicz – pierwszy prymas Galicji i Lodomerii*, „Teki Krakowskie”, 3 (1996), s. 197; T. Zaleski, *Słownik biograficzny duchownych ormiańskokatolickich oraz duchownych rzymskokatolickich pochodzenia ormiańskiego w Polsce w latach 1750-2000*, Kraków 2001, s. 87 (nr 187).

⁴ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 20, k. 444r-445r (brak informacji o współkonsekratorach); „Gazeta Lwowska” R. 1834 nr 105 (z 4 IX 1834), s. 629. Także: HC, t. 7, s. 314; [F.K. Zachariasiewicz], *Vitae episcoporum Premisliensium...*, s. 193; Pawłowski, *Premislia sacra*, s. 656 przyp. 1; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 529; R. Leszczyński, *Korczyński Michał Tomasz Wincenty herbu Sas (1784-1839), biskup przemyski*, PSB, t. 14, Wrocław 1968-1969, s. 53; T. Śliwa, *Korczyński Michał Tomasz Wincenty herbu Sas (1784-1839), biskup przemyski, pastorałista, redaktor i wydawca*, SPTK, t. 2, pod red. H.E. Wyczawskiego, Warszawa 1982, s. 352.

Pontyfikat biskupa Michała Korczyńskiego w diecezji przemyskiej okazał się krótkotrwały, bowiem hierarcha ten zmarł po zaledwie pięciu latach rządów nad powierzoną mu owczarnią (8 X 1839). Jego następcą został po kilku miesiącach dotychczasowy ordynariusz tarnowski Franciszek Ksawery Zachariasiewicz, pochodzący zresztą z rodziny ormiańskiej, który translację uzyskał 13 VII 1840. Do Przemyśla przybył zatem pasterz posiadający już sakrę, którą przyjął jeszcze 24 IV 1836 – przy powołaniu na stolicę biskupią w Tarnowie. Ceremonia tamta miała miejsce w archikatedrze Wniebowzięcia NMP we Lwowie, zaś głównym szafarzem święceń biskupich był ówczesny metropolita lwowski obrządku łacińskiego, arcybiskup Franciszek Pišteck (Pišteck, Pischtek). Obowiązków współkonsekratorów podjęli się natomiast: miejscowy metropolita obrządku grecko-katolickiego Michał Lewicki (niegdyś już współkonsekrator biskupa Jana Antoniego Potoczkiego) i arcybiskup Lwowa obrządku ormiańskiego (unicki) Samuel Cyryl Stefanowicz⁵.

Nie dane było biskupowi F.K. Zachariasiewiczowi pasterzować w diecezji przemyskiej dłużej od poprzednika, bowiem również jego pontyfikat zamknął się w zaledwie połowie dekady. Zmarł on 12 VI 1845, a tym samym po raz czwarty na przestrzeni zaledwie dwóch dziesięcioleci stanęła na porządku dziennym sprawa obsadzenia łacińskiego biskupstwa w Przemyślu. Tym razem przypadło ono duchownemu zdecydowanie młodszemu, mianowicie liczącemu sobie 42 lata imiennikowi Zachariasiewicza, kanonikowi lwowskiemu Franciszkowi Ksaweremu Wierzhlejskiemu (święcenia kapłańskie otrzymał on w r. 1826 we Wiedniu). Dla porównania warto w tym miejscu przypomnieć, iż spośród uprzednio wymienionych pasterzy Kościoła przemyskiego jedynie Antoni Gołaszewski został biskupem w porównywalnym wieku, bowiem 41 lat, natomiast pozostali znaleźli się w gronie episkopatu zdecydowanie później (J.A. Potoczki – 66 lat, M. Korczyński – 50 lat, F.K. Zachariasiewicz – 66 lat, przy czym do Przemyśla został on przeniesiony z Tarnowa w siedemdziesiątym roku

---

Nadto: „Przyjaciel Chrześcijańskiej Prawdy”, 7 (1839) nr 4, s. 111. Informację w przedmiocie osób współkonsekratorów M. Korczyńskiego, opartą na niepublikowanych materiałach, autor zawdzięcza uprzejmości prowadzących poszukiwania w zakresie sukcesji apostolskiej katolickiego episkopatu na świecie Manfreda Kiereina z Austrii i Janusza M. Idziora z Kanady.

⁵ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 20, k. 498r-501r; Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu [dalej cyt.: AAP], rkp 149 – [Księga czynności pontyfikalnych biskupa Franciszka Ksawerego Zachariasiewicza 1836-1845], s. 5; ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistoriales, vol. 242, k. 525r; „Gazeta Krakowska” r. 1836 nr 99 (z 30 IV 1836), s. 400. Także: HC, t. 7, s. 359; [F.K. Zachariasiewicz], *Vitae episcoporum Premisliensium...*, s. 198; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 535; B. Kumor, *Diecezja tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji 1786-1985*, Kraków 1985, s. 263; K. Gabryel, *Zachariasiewicz Franciszek Ksawery (1770-1845), biskup tarnowski, później przemyski, profesor Uniwersytetu Lwowskiego, historyk Kościoła*, SPTK, t. 4, pod red. H.E. Wyczawskiego, Warszawa 1983, s. 497; Zaleski, *Słownik biograficzny...*, s. 109 (nr 243); A. Nowak, *Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej 1786-1985*, t. 1 – *Biskupi i kanonicy*, Tarnów 1999, s. 69.

życia). Można tedy było spodziewać się, że pontyfikat F.K. Wierzchlejskiego potrwa cokolwiek dłużej, co też faktycznie miało miejsce, jako że w diecezji przemyskiej pasterzował on 14 lat, po czym uzyskał translację na stolicę metropolitalną lwowską, na której zasiadał przez kolejne 24 lata (łącznie zatem 38 lat biskupstwa). Jego sakra odbyła się właśnie we Lwowie, w archikatedrze Wniebowzięcia NMP, która to uroczystość miała miejsce 4 X 1846. Jako że po śmierci 2 II tr. arcybiskupa Franciszka Pisztki łacińska metropolia lwowska pozostawała wciąż nieobsadzona, aktu udzielenia święceń biskupich dopełnił ormiański arcybiskup Lwowa (unicki) Samuel Cyryl Stefanowicz, który już niegdyś był współkonsekratorem F.K. Zachariasiewicza. W tym przypadku obowiązków współkonsekratorów podjęli się biskupi: Jan Marcelli Gutkowski, niegdyś ordynariusz podlaski, który – represjonowany na tym urzędzie przez władze carskie – zrzekł się rządów w powierzonych mu diecezji i (przeniósłszy się do zaboru austriackiego) osiadł we Lwowie, oraz Grzegorz Jachimowicz (Jakimowicz), tytulariusz Pompeiopolis i sufragana lwowski obrządku grecko-katolickiego⁶.

Jak wyżej wspomniano, biskupowi F.K. Wierzchlejskiemu nie dane było dożyć kresu swych dni na urzędzie ordynariusza przemyskiego, bowiem 23 III 1860 nastąpiła jego translacja na arcybiskupstwo lwowskie obrządku łacińskiego, wakujące już od bez mała dwóch lat po śmierci Łukasza Baranieckiego. Jako metropolita prowincji kościelnej z ośrodkiem we Lwowie arcybiskup Wierzchlejski sprawował powierzoną mu godność przez bez mała ćwierć wieku, w którym to okresie dane mu było udzielić sakry aż trzem kolejnym jego następcom na stolicy biskupiej w Przemyślu. Pierwszym w tym gronie był mianowicie 48-letni Adam Jasiński, kapłan archidiecezji lwowskiej i dotychczasowy dziekan miejscowej kapituły metropolitalnej, prekonizowany nowym ordynariuszem przemyskim jeszcze 23 III 1860, tj. w tym samym dniu, w którym F.K. Wierzchlejski uzyskał translację do Lwowa. Jego sakra odbyła się we lwowskiej archikatedrze Wniebowzięcia NMP w niedzielę 23 IX 1860, w tydzień po ingresie nowego metropolity (16 IX tr.), który też wystąpił obecnie jako główny konsekrator, mając u swego boku w charakterze współkonsekratorów ormiańskiego arcybiskupa Lwowa Grzegorza Michała Szymonowicza i sufragana lwowskiego obrządku grecko-katolickiego Spirydona Litwinowicza, tytulariusza Canatha⁷.

---

⁶ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 22, k. 213r-214v; „Gazeta Lwowska”, r. 1846 nr 116 (z 6 X 1846), s. 660; ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistoriales, vol. 257, b.p.; HC t. 8 (1846–1903), cur. R. Ritzler & P. Seffrin, Patavii 1978, s. 469. Także: Pawłowski, *Premis-lia sacra*, s. 668 przyp. 1; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 542; Nowak, *Słownik biograficzny...*, t. 1, s. 63. Księga czynności pontyfikalnych F.K. Wierzchlejskiego z lat 1860-1881 (*Consignatio functionum episcopalium peractarum ab [...] Francisco Xaverio de Wierzchlejski [...], archiepiscopo Leopoliensi rit. lat.*), której oryginał znajdować się ma w zbiorach Archiwum Archidiecezji Lwowskiej (obecnie w Krakowie), pod sygnaturą V^{4b}, podczas kwerendy tamże piszącego te słowa nie był dostępny (zachowanie się tego źródła potwierdza fakt wykonania niegdyś z niego mikrofilmu dla Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych [mf 3065]).

⁷ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. [24], Teczka 1859-1861, b.p.; HC, t. 8, s. 469;

Biskup Adam Jasiński zmarł po zaledwie półtora roku rządów, 2 III 1862, od której to daty minąć musiało jeszcze kolejne półtora roku, nim 28 IX 1863 prekonizację na ordynariusza przemyskiego uzyskał również należący dotąd do prezbiterium archidiecezji lwowskiej Antoni Manastyrski (Monastyrski). Odmienne, aniżeli jego poprzednik, nie zwlekał on nazbyt długo z przyjęciem sakry (nie bez znaczenia mógł być tu fakt, że przekroczył już sześćdziesiąty rok życia), która odbyła się w niespełna półtora miesiąca po prekonizacji – w niedzielę 8 XI 1863, w archikatedrze Wniebowzięcia NMP we Lwowie. Jak już wcześniej zaznaczono, również w tym przypadku głównym konsekratorem był metropolita Franciszek Ksawery Wierzchlejski, u boku którego powtórnie pojawił się jako współkonsekrator arcybiskup ormiański Grzegorz Michał Szymonowicz. Zabrakło natomiast podczas tej ceremonii drugiego biskupa-współkonsekratora, stąd też – za stosownym indultem papieskim – w obrzędzie tym asystował metropolicie nadto prepozyt-infułat lwowskiej kapituły metropolitalnej obrządku łacińskiego Andrzej Ostrawski⁸.

Także pontyfikat Antoniego Manastyrskiego nie okazał się długi, trwał bowiem jedynie sześć lat. Biskup ten zmarł zresztą z dala od powierzonej mu diecezji (17 XII 1869) – w stolicy chrześcijaństwa Rzymie, gdzie przebywał na obradach Soboru Watykańskiego I, tam też został pochowany w dominikańskim kościele Santa Maria sopra Minerva, w którym po dziś dzień zachowała się jego płyta epitafijna. Następcą Manastyrskiego prekonizowany został 27 VI 1870 kolejny przedstawiciel lwowskiego prezbiterium, 63-letni Maciej Hirschler, który sakrę biskupią otrzymał również z rąk metropolity Franciszka Ksawerego Wierzchlejskiego. Jako dotychczasowy dziekan-infułat tamtejszej kapituły metropolitalnej obrządku lwowskiego, pełni kapłaństwa dostąpił w murach archikatedry Wniebowzięcia NMP we Lwowie, która to ceremonia miała miejsce w niedzielę 21 VIII 1870. Jako że ówczesna prasa galicyjska zaabsorbowana była wydarzeniami związanymi z rozpoczęciem obrad Sejmu Krajowego, którego uroczyste otwarcie odbyło się dzień wcześniej – 20 VIII tr., nie znajdujemy w niej relacji ze święceń biskupich M. Hirschlera, które w tej sytuacji zeszły niestety na drugi plan. W dostępnym nam materiale brak też informacji o tym, którzy dwaj hierarchowie byli u boku F.K. Wierzchlejskiego współkonsekratorami

---

Pawłowski, *Premislia sacra*, s. 676 przyp. 1; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 510. W przedmiocie sukcesji apostolskiej biskupa Spirydona Litwinowicza, konsekrowanego 17 V 1857 w wiedeńskim kościele św. Barbary przez unickiego biskupa Fagaras Ioana Lemény'ego (współkonsekratorami byli Johann Michael Leonhard i Franz Xavier Zenner), zob.: F. Nagy, *Duplex genealogia sacramentalis duorum episcoporum ritus Byzantini*, [Budapest 2004] (mszp), s. 1-6.

⁸ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. [24], Teczka 1863, b.p.; „Gazeta Lwowska”, r. 1863 nr 257 (z 10 XI 1863), s. 1035; HC, t. 8, s. 469. Także: Pawłowski, *Premislia sacra*, s. 679; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 514; C. Lechicki, *Manastyrski Antoni Józef (1803-1869), biskup przemyski obrządku łacińskiego*, PSB, t. 19, Wrocław 1974, s. 468. Por.: Kumor, *Diecezja tarnowska...*, s. 450-451.

Krajowego, którego uroczyste otwarcie odbyło się dzień wcześniej – 20 VIII tr., nie znajdujemy w niej relacji ze święceń biskupich M. Hirschlera, które w tej sytuacji zeszły niestety na drugi plan. W dostępnym nam materiale brak też informacji o tym, którzy dwaj hierarchowie byli u boku F.K. Wierzchlejskiego współkonsekratorami nowego ordynariusza przemyskiego, jakkolwiek nie wydaje się, iżby przy dalszych poszukiwaniach źródłowych nie udało się tego wyjaśnić (stosowny wpis powinien widnieć w aktualnie niedostępnej nam księdze czynności pontyfikalnych rzeczonoego metropolity, jakkolwiek i w tego rodzaju źródłach zdarza się pomijanie imion współkonsekratorów)⁹.

Na stolicy biskupiej w Przemyślu Maciej Hirschler zasiadał niespełna 11 lat, zaś kres jego pasterzowaniu położyła śmierć 27 V 1881 (niewiele wcześniej ukończył on 75. rok życia). Tym razem wakant trwał dokładnie 10 miesięcy, jako że akurat 27 III 1882 papież Leon XIII prekonizował nowym rządcą Kościoła przemyskiego 55-letniego Łukasza Soleckiego, niegdysiejszego rektora Uniwersytetu Lwowskiego, właśnie ze środowiskiem kościelnym Lwowa związanego w poprzednich latach kapłańskiej posługi (rektor tamtejszego Seminarium Diecezjalnego i kanonik metropolitalny). Pomimo owych związków zdecydował się on jednak – odmiennie, aniżeli jego poprzednicy – przyjąć sakrę nie w stolicy prowincji kościelnej, do której należała diecezja przemyska, lecz w samym Przemyślu, w miejscowej świątyni katedralnej. Tym razem obowiązków głównego konsekratora podjął się też nie metropolita, wtenczas już bez mała osiemdziesięcioletni arcybiskup Franciszek Ksawery Wierzchlejski, lecz nuncjusz apostolski z Wiednia Serafino Vannutelli, arcybiskup tytularny Nicei (późniejszy kardynał). Święcenia biskupie Ł. Soleckiego odbyły się w niedzielę 14 V 1882 i połączone były zarazem z jego uroczystym ingresem do pierwszego spośród kościołów powierzonej mu diecezji. Jako współkonsekratorzy wystąpili wówczas biskupi Jan Stupnicki, eparcha przemyski obrządku greckokatolickiego, i Seweryn Morawski, sufragan lwowski obrządku łacińskiego, będący tytulariuszem Trapezogolis (późniejszy metropolita). Na owej uroczystości zabrakło sędziwego arcybiskupa F.K. Wierzchlejskiego, który do Przemyśla nie przybył, ze Lwowa przyjechał natomiast greckokatolicki metropolita Józef Sembratowicz wraz ze swym sufraganem (a zarazem bratankiem) Sylwestrem Sembratowiczem (przyszłym kardynałem). Z kolei z Krakowa przyjechał biskup Albin Dunajewski (również późniejszy kardynał), spośród zaś członków galicyjskiego episkopatu obecny był nadto Ignacy Łobos, którego wszak nie mogło tu

---

⁹ ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. [24], Teczka 1865-1870, b.p. (brak informacji o współkonsekratorach); HC, t. 8, s. 469; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 522*. Zob. także: *Powinszowanie na pamiątkę konsekracji Najprzewielebniejszego Ks. Macieja Hirschlera, byłego dziekana-infułata Przewielebnej Kapituły Lwowskiej, na godność biskupa przemyskiej diecezji, napisał ks. Henryk Petrak, dziekan i proboszcz kościoła Panny Marii, we Lwowie, dnia 21 VIII 1870, Lwów [1870]. Zob. także uwagę powyżej w przypisie 6 (odnośnie do zachowanej księgi czynności pontyfikalnych F.K. Wierzchlejskiego).*

zabraknąć jako miejscowego sufragana (pierwszego po bez mała wieku przerwy). Trudno wreszcie nie wspomnieć o obecności także 40-letniego ks. Józefa Sebastiana Pelczara, wtenczas już profesora na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego¹⁰.

Pontyfikat biskupa Łukasza Soleckiego zamyka XIX-wieczne dzieje diecezji przemyskiej, wypełniając w sumie osiemnaście lat (1882-1900). Hierarcha ten zmarł 2 III 1900, w 73. roku życia, po którym nominację na stolicę biskupią w Przemyślu otrzymał powołany zaledwie rok wcześniej na jego sufragana Józef Sebastian Pelczar. Ów, dziś święty Kościoła katolickiego, otwiera z kolei poczet XX-wiecznych ordynariuszy przemyskich, obejmujący zaledwie pięć postaci. Sakrę J.S. Pelczar przyjął jeszcze jako sufragan właśnie z rąk biskupa Łukasza Soleckiego, co miało miejsce 19 III 1899 w katedrze w Przemyślu, a obowiązków współkonsekratorów podjęli się wtenczas: ordynariusz krakowski Jan Puzyna (w dwa lata później kreowany kardynałem) i eparcha przemyski obrządku greckokatolickiego Konstanty Czechowicz. Na ceremonii święceń biskupich przyszłego świętego obecni byli również dwaj hierarchowie ze Lwowa: arcybiskup ormiański Izaak Isakowicz i sufragan obrządku łacińskiego Józef Weber, tytulariusz Temnus¹¹.

Pasterzem Kościoła przemyskiego Józef Sebastian Pelczar był przez 24 lata, zmarł zaś w zaledwie kilka dni po srebrnym jubileuszu swej sakry – 28 III 1924. W pół roku później, 30 IX 1924, translację na stolicę biskupią w Przemyślu uzyskał dotychczasowy sufragan krakowski, 62-letni Anatol Nowak, który do grona episkopatu włączony został w ostatnim miesiącu XIX stulecia, prekonizowany 17 XII 1900 tytulariuszem Irenopolis. Jeszcze też przed końcem upływającego wieku zdążył on przyjąć sakrę, która miała miejsce 30 XII 1900 w

---

¹⁰ M.in: HC, t. 8, s. 469; „Notificationes e Curia Episcopali Dioecesis Cracoviensis”, r. 1882 nr 5, s. 14; „Gazeta Lwowska”, r. 1882 nr 84 (z 25 IV 1882), s. 3; nr 111 (z 15 V 1882), s. 3-4; „Przegląd Katolicki”, r. 1882 nr 20 (z 6/18 V 1882), s. 314; nr 23 (z 27 V/8 VI 1882), s. 359; „Przegląd Kościelny”, 3 (1881/1882) nr 45 (z 11 V 1882), s. 360; nr 47 (z 25 V 1882), s. 378-379; Sarna, *Biskupi przemyscy...*, cz. 2, s. 537*-539*. Zob. także: „Przegląd Katolicki”, r. 1900 nr 11 (z 2/15 III 1900), s. 174; *Autobiografia Józefa Sebastiana Pelczara*, wyd. J.R. Bar, „Prawo Kanoniczne” 9 (1966) nr 1-2, s. 293; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, „Życie Katolickie” 2 (1983) nr 5-6, s. 44; T. Śliwa, *Solecki Ostoja Łukasz (1827-1900), biskup przemyski, profesor Uniwersytetu Lwowskiego, autor tezy teologicznej, tłumacz*, SPTK, t. 4, s. 141; B. Kumor, *Solecki (Ostoja-Solecki) Łukasz (1827-1900), profesor i rektor Uniwersytetu Lwowskiego, biskup przemyski obrządku łacińskiego*, PSB, t. 40, Warszawa-Kraków 2000-2001, s. 274.

¹¹ M.in.: HC, t. 8, s. 384; „Gazeta Kościelna” 7 (1899) nr 12-13 (z 23-30 III 1899), s. 89; K.M. Kasperkiewicz, *Sługa Boży Józef Sebastian Pelczar, biskup przemyski obrządku łacińskiego. Szkic biograficzny*, Rzym 1972, s. 172-173; T. Śliwa, *Pelczar Józef Sebastian (1842-1924), biskup przemyski, poseł na Sejm Krajowy, profesor i rektor UJ*, PSB, t. 25, Wrocław 1980, s. 548; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny*, Poznań 1996, s. 192; S. Krzywiński, *Działalność duszpasterska Józefa Sebastiana Pelczara, biskupa przemyskiego w latach 1899-1924*, Przemyśl 2003, s. 38. Por. nadto: *Autobiografia Józefa Sebastiana Pelczara*, s. 309-310.

kościół Mariackim w Krakowie. Głównym konsekratorem był w tym przypadku oczywiście ordynariusz *loci*, biskup krakowski Jan Puzyna (niegdyś wicerektor Seminarium Duchownego w Przemyślu i kanonik przemyski), natomiast na współkonsekratorów zaproszeni zostali biskupi Józef Sebastian Pelczar, wtenczas już ordynariusz przemyski, i Józef Weber, sufragan lwowski obrządku łacińskiego, w niespełna pół roku później wyniesiony do godności arcybiskupa tytularnego Darnia¹².

Po translacji z Krakowa do Przemyśla Anatol Nowak rządy pasterskie sprawował przez dziewięć lat, kiedy zaś zmarł 5 IV 1933, po raz wtóry w dziejach diecezji przemyskiej zdarzyło się, iż została ona powierzona dotychczasowemu miejscowemu sufraganowi. Podobnie, jak w r. 1900 w przypadku Józefa Sebastiana Pelczara, tak obecnie, w roku 1933, tego rodzaju awans stał się udziałem pełniącego u boku poprzednika posługę biskupa pomocniczego Franciszka Bardy, liczącego sobie wtenczas 53 lata życia i niespełna trzy lata biskupstwa. Prekonizowany jeszcze 10 VII 1931 tytulariuszem Medei, konsekrowany został w niedzielę 30 VIII tr. w katedrze św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu, dostępując pełni kapłaństwa przez posługę ordynariusza Anatola Nowaka, u boku którego w charakterze współkonsekratorów wystąpili biskupi pomocniczy: tarnowski Edward Komar i krakowski Stanisław Rospond¹³.

Translacja 25 XI 1933 Franciszka Bardy z biskupstwa tytularnego Medei na stolicę przemyską zapoczątkowała jego 31-letni pontyfikat, obejmujący również lata II wojny światowej i dwie pierwsze dekady powojennej rzeczywistości, w tym czas nasilonych represji w stosunku do Kościoła katolickiego w Polsce ze strony ówczesnych władz komunistycznych kraju. Wtedy to właśnie przypadło mu w udziale konsekrować potajemnie 10 X 1954 (a więc przed pół wiekiem) w kaplicy swej rezydencji w Przemyślu ustanowionego jeszcze w r. 1951 rządcą archidiecezji wrocławskiej biskupa-nominata Bolesława Kominka (współkonsekratorami byli biskupi: Wojciech Tomaka i Franciszek Jop), późniejszego kardynała¹⁴.

---

¹² HC t. 8, s. 325; D. Bialic, B. Łopuszański, *Nowak Anatol Wincenty (1862-1933), biskup przemyski*, PSB, t. 23, Wrocław 1978, s. 255; Szuba, *Biskupi...*, s. 45; Krasowski, *Biskupi katoliccy II Rzeczypospolitej...*, s. 177; K.R. Prokop, *Konsekracje biskupie w katedrze na Wawelu w okresie niewoli narodowej (1795-1918)*, „Studia Waweliana”, 6-7 (1997-1998), s. 193, 196; Nadto: M. Hałaburda, J. Szczepaniak, *Katalog alumnów Seminarium Stradomskiego (1801-1900)* (*Collectanea Historica Bibliotheca*, t. 4), Kraków 2003, s. 174.

¹³ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 31 (1931) nr 8-9, s. 323-324, 358; „Gazeta Kościelna”, 20 (1931) nr 38 (z 30 IX 1931), s. 453. Także: „Przewodnik Katolicki”, 37 (1931) nr 35 (z 30 VIII 1931), s. 603; Szuba, *Biskupi...*, s. 100; T. Śliwa, *Barda Franciszek (1880-1964), biskup przemyski, teolog pastoralista*, SPTK, t. 5, pod red. L. Grzebienia, Warszawa 1983, s. 80; Krasowski, *Biskupi katoliccy II Rzeczypospolitej...*, s. 26.

¹⁴ M.in.: Szuba, *Biskupi ...*, s. 147; *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*, pod red. M. Patera, Katowice 1996, s. 182; J. Mandziuk, *Słownik księży pisarzy*

Biskup F. Barda zmarł w 85. roku życia 13 XI 1964. Tym razem wakat w diecezji przemyskiej trwał ponad rok, co w istotnej mierze uwarunkowane było ówczesną polityką komunistycznych rządców Polski w materii obsadzania opróżnionych stolic biskupich, znajdująca wyraz w odrzucaniu kolejnych kandydatur przedstawianych przez stronę kościelną i forsowaniu własnych. Ostatecznie 3 XII 1965 prekonizację na pasterza Kościoła przemyskiego uzyskał ze strony papieża Pawła VI dotychczasowy adiunkt Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 47-letni Ignacy Tokarczuk. Nowy ordynariusz – odmiennie, aniżeli jego trzech kolejni poprzednicy – w momencie swego powołania na stolicę biskupią w Przemyślu nie należał do grona episkopatu, lecz był kapłanem diecezjalnym. Wywodził się on z prezbiterium archidiecezji lwowskiej – tak samo zatem, jak większość spośród XIX-wiecznych biskupów przemyskich (J.A. Potoczki, F.K. Zachariasiewicz, F.K. Wierzchlejski, A. Jasiński, A. Manastyrski, M. Hirschler, Ł. Solecki), wówczas jednak pozostającej w większości poza terytorium państwa polskiego w nadanych mu po II wojnie światowej granicach, a przy tym pozbawionej arcybiskupa. W tych okolicznościach obowiązków głównego konsekrateura podjął się prymas Polski, kardynał Stefan Wyszyński, metropolita gnieźnieński i warszawski, sama zaś uroczystość miała miejsce w Przemyślu, w miejscowej bazylice katedralnej (tytuł bazyliki mniejszej świątynia ta otrzymała w roku 1960). Sakra Ignacego Tokarczuka odbyła się w niedzielę 6 II 1966, w roku Millenium Chrztu Polski, a jako współkonsekrateurzy wystąpili dwaj przemyscy sufragani: Wojciech Tomaka (wówczas liczący sobie już 91 lat!) i Stanisław Jakiel. Obecni byli również: ordynariusz lubelski Piotr Kałwa, biskupi pomocniczy Wincenty Urban z Wrocławia i Walenty Wójcik z Sandomierza, jak również najmłodszy w gronie miejscowych sufraganów – biskup Bolesław Taborski¹⁵.

---

archidiecezji wrocławskiej 1945-1992, Warszawa 1997, s. 147; J. Swastek, *Rządcy archidiecezji wrocławskiej w latach 1945-1995*, Wrocław 1998, s. 77; tenże, *Kardynał dr Bolesław Kominek jako rządcą archidiecezji wrocławskiej (1956-1974)*, [w:] *Tysiącletnie dziedzictwo kulturowe diecezji wrocławskiej*, pod red. A. Barciaka, Katowice 2000, s. 347-348; J. Pater, *Poczet biskupów wrocławskich*, Wrocław 2000, s. 127; K.R. Prokop, *Polscy kardynałowie*, Kraków 2001, s. 306-307; *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w Polsce w latach 1945-1989*, t. 1, pod red. J. Myszora, Warszawa 2002, s. 118-119 (A. Trzcielińska-Polus). Według informacji udzielonej przez dyrektora Archiwum Archidiecezjalnego w Przemyślu, w tamtejszych zbiorach archiwalnych brak świadectw odnoszących się do sakry księdza Bolesława Kominka.

¹⁵ „Kronika Diecezji Przemyskiej” 52 (1966) nr 2, s. 40-48; I. Tokarczuk, *Z przemyskiej „twierdzy”*, t. 1, oprac. L. Zbikowska, Marki 1999, s. 55-56 („Protocollon consecrationis episcopalis”). Także: Szuba, *Biskupi...*, s. 191-192; W. Wierzbieniec, *Duszpasterz, naukowiec, rządcą diecezji*, [w:] *Księga jubileuszowa. 25 lat pasterskiego posługiwania Ks. Biskupa Ignacego Tokarczuka*, pod red. J.F. Adamskiego i M. Rudnickiej, Brzozów-Stalowa Wola 1991, s. 37-38; J. Draus, J. Musiał, *Diecezja przemyska w latach 1966-1991. Kalendarium*, [w:] tamże, s. 235; K.R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej. Leksykon biograficzny*, Kraków 1998, s. 149-151.

Pasterzem Kościoła przemyskiego I. Tokarczuk był przez 38 lat (1965-1993), przy czym dnia 2 VI 1991 wyróżniony został przez papieża Jana Pawła II godnością arcybiskupią *ad personam*. W dziewięć miesięcy później, 25 III 1992, nastąpiła z dawna oczekiwana reorganizacja struktur metropolitalnych i diecezjalnych Kościoła katolickiego w Polsce, w ramach której doszło też do utworzenia nowej metropolii przemyskiej. Pierwszym arcybiskupem-metropolitą Przemyśla został dotychczasowy ordynariusz, rozpoczynający już 75. rok życia Ignacy Tokarczuk. Godność tę sprawował przez niewiele ponad rok, bowiem 17 IV 1993 Stolica Apostolska przyjęła jego rezygnację, uwarunkowaną osiągnięciem tzw. wieku kanonicznego, ustanawiając zarazem nowym metropolitą przemyskim będącego uprzednio ordynariuszem gorzowskim (a od reorganizacji z r. 1992 zielonogórsko-gorzowskim) 52-letniego Józefa Michalika. Ów w gronie episkopatu znalazł się siedem lat wcześniej, prekonizowany 1 X 1986 biskupem dla Gorzowa Wielkopolskiego. Już też 16 X tr., w ósmą rocznicę wyboru kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową, właśnie z rąk papieża Jana Pawła II przyjął sakrę biskupia w bazylice św. Piotra w Rzymie na Watykanie. Namiestnikowi Chrystusowemu asystowali wtenczas jako współkonsekratorzy dwaj kardynałowie, mianowicie Eduardo Pironio, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich (jej pracownikiem był przyjmujący święcenia biskupie polski duchowny), i Henryk Gulbinowicz, arcybiskup-metropolita wrocławski, w skład której to metropolii wchodziła do czasu wspomnianej reorganizacji z roku 1992 diecezja gorzowska¹⁶. Jako następca Ignacego Tokarczuka na stolicy arcybiskupiej w Przemyśle, Józef Michalik zamyka szereg XX-wiecznych pasterzy Kościoła przemyskiego, otwierając zarazem poczet arcybiskupów Przemyśla obrządku łacińskiego w XXI wieku.

Sakry ordynariuszy i metropolitów przemyskich w XIX i XX w.

Imię i nazwisko	Data sakry	Miejsce sakry	Główny konsekrator	Współkonsekratorzy*
Antoni Gołaszewski	15.X. 1786	archikatedra Wniebowzięcia NMP we Lwo- wie	Ferdynand Onufry Kicki, arcybiskup- metropolita lwowski obrz. łac.	Jakub Walerian Tuma- nowicz, arcybiskup lwowski obrz. ormiań- skiego; Michał Roman Sierakowski, biskup tytularny Prusa, sufra- gan przemyski obrz.

¹⁶ M.in.: „Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne” 48 (1986) nr 4, s. 35-60; „Gorzowskie Wiadomości Kościelne” 30 (1986) nr 11-12, s. 195-217; „Biuletyn Informacyjny ATK” 17 (1986) nr 1, s. 24 (nr 143); Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 94-95.

* Kursywą odróżniono asystujących głównemu konsekratorowi za stosowną dyspensą papieską duchownych nie posiadających sakry.

				sufrogan przemyski obrz. łac.
Jan Antoni Potoczki	12.III. 1826	archikatedra Wniebowzięcia NMP we Lwowie	Andrzej Alojzy Ankwicz, arcybiskup-metropolita lwowski obrz. łac.	Michał Lewicki, metropolita halicki obrz. greckokatolickiego; <i>Jan Hofmann, prepozyt- infułat kapituły metropolitalnej lwowskiej, tytularny opat żółkiewski</i>
Michał Korczyński	17. VIII. 1834	archikatedra św. Stefana (Szczepana) w Wiedniu	Vinzenz Eduard Milde, arcybiskup-metropolita wiedeński	Michael Johann Wagner, biskup tytularny Belgradu i Smedereva, apostolski wikariusz polowy armii austriackiej; Johann Michael Leonhard, biskup tytularny Alalia, sufragan wiedeński
Franciszek Ksawery Zachariasiewicz	24.IV. 1836	archikatedra Wniebowzięcia NMP we Lwowie	Franciszek Pisztek (Pischtek), arcybiskup-metropolita lwowski obrz. łac.	Michał Lewicki, metropolita halicki obrz. greckokatolickiego; Samuel Cyryl Stefanowicz, arcybiskup lwowski obrz. ormiańskiego
Franciszek Ksawery Wierzchlejski	4.X. 1846	archikatedra Wniebowzięcia NMP we Lwowie	Samuel Cyryl Stefanowicz, arcybiskup lwowski obrz. ormiańskiego	Jan Marcelli Gutkowski, były ordynariusz podlaski; Grzegorz Jachimowicz (Jakimowicz), biskup tytularny Pompeiopolis, sufragan lwowski obrz. greckokatolickiego
Adam Jasiński	23.IX. 1860	archikatedra Wniebowzięcia NMP we Lwowie	Franciszek Ksawery Wierzchlejski, arcybiskup-metropolita lwowski obrz. łac.	Grzegorz Michał Szymonowicz, arcybiskup lwowski obrz. ormiańskiego; Spiridon Litwinowicz, biskup tytularny Canatha, sufragan lwowski obrz. greckokatolickiego
Antoni Manastyrski	8.XI. 1863	archikatedra Wniebowzięcia	Franciszek Ksawery	Grzegorz Michał Szymonowicz, arcybiskup

		NMP we Lwowie	Wierzchlejski, arcybiskup-metropolita lwowski obrz. łac.	arcybiskup lwowski obrz. ormiańskiego; Andrzej Ostrawski, prepozyt-infułat lwowskiej kapituły metropolitalnej
Maciej Hirschler	21. VIII. 1870	archikatedra Wniebowzięcia NMP we Lwowie	Franciszek Ksawery Wierzchlejski, arcybiskup-metropolita lwowski obrz. łac.	?
Łukasz Solecki	14.V. 1882	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Serafino Vanutelli, arcybiskup tytularny Nicei, nuncjusz apostołski w Wiedniu	Jan Stupnicki, biskup (eparcha) przemyski obrz. greckokatolickiego; Seweryn Morawski, biskup tytularny Trapezogolis, sufragan lwowski obrz. łac.
Józef Sebastian Pelczar	19.III. 1899	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Łukasz Solecki, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Jan Puzyna, ordynariusz krakowski; Konstanty Czechowicz, biskup (eparcha) przemyski obrz. greckokat.
Anatol Nowak	30.XII. 1900	kościół Mariacki (Wniebowzięcia NMP) w Krakowie	Jan Puzyna, ordynariusz krakowski	Józef Sebastian Pelczar, ordynariusz przemyski obrz. łac.; Józef Weber, biskup tytularny Temnus, sufragan lwowski obrz. łac.
Franciszek Barda	30. VIII. 1931	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Anatol Nowak, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Edward Komar, biskup tytularny Alinda, sufragan tarnowski; Stanisław Rospond, biskup tytularny Dardanus, sufragan krakowski
Ignacy Tokarczuk	6.II. 1966	bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Stefan Wyszyński, arcybiskup-metropolita gnieźnieński i warszawski,	Wojciech Tomaka, biskup tytularny Helenopolis in Bithynia, sufragan przemyski obrz. łac.; Stanisław Jakiel, biskup tytularny

			kardynał	Tanagra, sufragan przemyski obrz. Łac.
Józef Michalik	16.X. 1986	bazylika św. Piotra w Rzymie (na Watykanie)	Jan Paweł II, papież	Eduardo Pironio, kardynał, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich; Henryk Gulbinowicz, arcybiskup-metropolita wrocławski, kardynał

Powyżej dokonano łącznego zestawienia informacji o sakrach w sumie czternastu rządców Kościoła przemyskiego z dwóch ostatnich stuleci. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że aż dziewięciu spośród nich powołanych zostało na stolicę biskupią w Przemyślu z szeregów kleru diecezjalnego – w większości spośród duchowieństwa archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego, a tylko pięciu należało uprzednio do grona episkopatu, jakkolwiek w tym akurat względzie w odniesieniu do wieku XIX i wieku XX zachodzą zgoła odmienne proporcje (w pierwszym zdecydowana przewaga nominacji duchownych diecezjalnych, w drugim znów przewaga translacji). Spośród owej piątki aż dwóch, to wcześniejsi miejscowi biskupi pomocniczy (J.S. Pelczar i F. Barda), jeden był sufraganem w diecezji krakowskiej (A. Nowak), jedynie zaś dwóch hierarchów kierowało poprzednio innymi Kościołami partykularnymi (F.K. Zachariasiewicz – Tarnów, J. Michalik – Gorzów Wielkopolski). Można się przy tym domyślać, że również w przyszłości dominować będą raczej translacje na stolicę arcybiskupią w Przemyślu duchownych już wcześniej będących członkami episkopatu, jako że dotychczasowa praktyka wskazuje, iż stosunkowo rzadko się zdarza, aby metropolitami zostawali kapłani nie posiadający uprzednio godności biskupiej.

* * *

Omówiwszy pokrótce problematykę sakr XIX- i XX-wiecznych pasterzy Kościoła przemyskiego, obecnie dokonamy analogicznego zebrania podstawowych informacji o święceniach biskupich ich sufraganów. W odniesieniu do XIX stulecia mamy tu do czynienia w zasadzie tylko z trzema postaciami – i to z ostatniego dwudziestolecia owego wieku (I. Łobos 1882-1885, J. Glazer 1887-1898, J.S. Pelczar 1899-1900), jako że na skutek określonej polityki kościelnej austriackich władz zaborczych, zarówno w diecezji przemyskiej, jak i w pozostałych biskupstwach galicyjskich (obrządku łacińskiego) nie było w poprzednich dziesięcioleciach biskupów pomocniczych¹⁷. Nie sposób wszakże nie skonstatować tu faktu, że dopiero na rok 1802 przypada śmierć ostatniego z

¹⁷ B. Kumor, *Ustrój i organizacja Kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej (1772-1918)*, Kraków 1980, s. 248-252; tenże, *Diecezja tarnowska...*, s. 356-357.

pomocniczych¹⁷. Nie sposób wszakże nie skonstatować tu faktu, że dopiero na rok 1802 przypada śmierć ostatniego z XVIII-wiecznych sufraganów przemyskich – Michała Romana Sierakowskiego, który wprawdzie jeszcze w roku 1795 (17 IX) uzyskał ze strony cesarzowej Rosji Katarzyny II nominację na biskupa niekanonicznej diecezji latyczowskiej i pińskiej, jednakże owa translacja (podobnie jak późniejsze osadzenie go w r. 1798 przez cesarza Pawła I na biskupstwie kamienieckim) nigdy nie została uznana przez Stolicę Apostolską, dla której formalnie hierarcha ten do końca życia pozostał sufraganem przemyskim. W tym zatem kontekście trzeba nam wspomnieć i o jego sakrze – tym bardziej, że jak można zorientować się chociażby w oparciu o zamieszczony przed kilku laty w „Polskim słowniku biograficznym” jego życiorys, odzwierciedlający aktualny stan badań, data i okoliczności tego faktu nie są znane dotychczasowej literaturze przedmiotu. Konsekracja M.R. Sierakowskiego, prekonizowanego 28 IX 1778 biskupem tytularnym Prusa i sufraganem przemyskim, odbyła się mianowicie 8 XII 1778, w uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP, w kolegiacie św. Jana Chrzciciela w Warszawie (dzisiejsza archikatedra), przy czym głównym szafarzem święceń biskupich był ówczesny ordynariusz płocki i koadiutor krakowski Michał Jerzy Poniatowski (późniejszy prymas), brat króla Stanisława Augusta, natomiast współkonsekratorami – ordynariusz żmudzki Jan Stefan Giedroyć (Gedroyć) i koadiutor kijowski Kasper Kazimierz Cieciszowski¹⁸. Nie od rzeczy będzie w tym miejscu nadmienić, że w niespełna dwa miesiące później – 2 II 1779, również w Warszawie (tyle, że w kościele wizytek na Krakowskim Przedmieściu), odbyła się sakra innego Sierakowskiego, mianowicie Antoniego Macieja (obaj wywodzili się wszakże z różnych rodów, ów bowiem używał herbu Ogończyk, podczas gdy sufragan przemyski – herbu Dołęga), który zresztą prekonizację uzyskał dwa miesiące wcześniej, aniżeli Michał Roman (tj. 20 VII 1778). Co więcej, również podczas tych święceń biskupich jako współkonsekratorzy wystąpili J.S. Giedroyć i K.K. Cieciszowski, inny był natomiast główny konsekrator, którego to obowiązku podjął się ówczesny nuncjusz apostolski w Rzeczypospolitej Obojga Narodów – arcybiskup tytularny Chalcedonu Giovanni Andrea Archetti¹⁹.

---

¹⁷ B. Kumor, *Ustrój i organizacja Kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej (1772-1918)*, Kraków 1980, s. 248-252; tenże, *Diecezja tarnowska...*, s. 356-357.

¹⁸ Archiwum Diecezjalne w Płocku, sygn. AEp 73 (104) – *Acta postcurialia Celsissimi, Excellentissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Michaelis Georgii Ciołek principis Poniatowski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Plocensis, ducis Pultoviensis, episcopi coadiutoris Cracoviensis, ducis Severiae, abbatis commendatarii Cervenensis, decani Varsaviensis, ordinum Aquilae Albae et Sancti Stanislai equitis, ex annis 1778vo, 1779no et 1780mo*, s. 108-109. Por. także: „Gazeta Warszawska”, r. 1778 nr 85 (z 24 X 1778), s. [1]-[2]. Nadto: HC, t. 6, s. 348-349 (brak informacji o sakrze); T. Śliwa, *Sierakowski Michał Roman herbu Dołęga (1748-1802), biskup latyczowski i kamieniecki, targowiczanie*, PSB, t. 37, Warszawa-Kraków 1996-1997, s. 289.

¹⁹ „Supplement do Gazety Warszawskiej”, r. 1779 nr 10 (z 3 II 1779), s. [1].

Przechodząc do zagadnienia sakr przemyskich sufraganów z końca XIX stulecia oraz wieku XX, których nieprzerwany ciąg rozpoczyna się wraz z rokiem 1882, pierwszą postacią, o jakiej przyjdzie nam tu wspomnieć, jest Ignacy Łobos (Łoboś). Prekonizację – jako tytulariusz Luce – uzyskał on 27 III 1882, tj. w tym samym dniu, w którym nowym ordynariuszem przemyskim ogłoszony został Łukasz Solecki. Ponieważ w tej sytuacji sakry nowemu sufraganowi nie mógł udzielić pasterz diecezji, sam jeszcze nie posiadający święceń biskupich, podczas gdy trudno było prosić o to dobiegającego osiemdziesiątki metropolitę lwowskiego Franciszka Ksawerego Wierzchlejskiego, dla przyjęcia konsekracji I. Łobos udał się do Krakowa, który – po trwającym ponad ćwierć wieku wakacie – od roku 1879 ponownie miał biskupa rezydencjalnego w osobie Albina Dunajewskiego. Ów też hierarcha, późniejszy kardynał, udzielił w niedzielę 16 IV 1882 sakry przemyskiemu sufraganowi, przy czym uroczystość ta odbyła się nie w katedrze na Wawelu, ani też nie w kościele Mariackim przy Rynku Głównym, gdzie nie tak dawno sam Dunajewski otrzymał święcenia biskupie, lecz z nieznanymi nam względów w niezbyt obszernej kaplicy publicznej jezuitów przy ulicy Kopernika (w dzielnicy Wesoła), noszącej wezwanie Najświętszego Serca Pana Jezusa (dziś wznosi się w tym miejscu okazała bazylika pod tymże samym wezwaniem, zbudowana wszakże dopiero w latach 1909-1912). Niewielki ów obiekt (trójnawowy), urządzony w roku 1870, pomieścić mógł znikomą liczbę uczestników tak podniosłej ceremonii, dlatego też przygotowane zostały specjalne zaproszenia – w liczbie niewiele przekraczającej 150, bez okazania których trudno było się dostać do środka kaplicy. Obok zagadkowego wyboru miejsca konsekracji pierwszego po osiemdziesięciu latach przerwy sufragana przemyskiego, osobliwie też przedstawiał się dobór współkonsekratorów. Na święcenia biskupie I. Łobosa nie przybył do Krakowa ani ordynariusz tarnowski Józef Alojzy Pukalski, ani też sufragan lwowski Seweryn Morawski. Pod Wawelem przebywał natomiast wówczas wydalony z Wielkopolski przez pruskie władze zaborcze sufragan poznański Jan Chryzostom Janiszewski, który też podjął się w tym przypadku obowiązków współkonsekratora. Brakowało jednak jeszcze jednego hierarchy dla dopełnienia tego obrzędu. Zapewne zawczasu przewidując trudności mogące wystąpić w materii zgromadzenia trójki biskupów dla dopełnienia sakry I. Łobosa, postarano się o stosowny indult papieski, na mocy którego jako trzeci asystować mógł duchowny nie posiadający godności biskupiej (infułat lub prałat). W takich przypadkach najczęściej na asystującego zapraszano opata, jeśli tylko takowy był na miejscu, jednak przy sakrze I. Łobosa i w tym względzie postąpiono inaczej, choć bowiem wśród duchownych uczestniczących w owej uroczystości był opat kanoników regularnych laterańskich z klasztoru Bożego Ciała na Kazimierzu Stanisław Słotwiński, sam benedykowany w r. 1861 w Rzymie, to wszakże nie jego poproszono na asystującego głównemu konsekratorowi, lecz dziekana-infułata kapituły katedralnej z Wawelu Jana Karola Scipio del Campo (w swoim czasie rzekomo kandydata do bisku-

piej infuły – ze wskazaniem wpraw na Łuck/Żytomierz, a następnie na Lwów). Na tejże cokolwiek osobliwej ceremonii diecezja przemyska reprezentowana była m.in. przez kanonika Jana Puzybę, późniejszego biskupa i kardynała, oraz profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego ks. Józefa Sebastiana Pelczara, przyszłego ordynariusza przemyskiego i świętego²⁰.

Posługa Ignacego Łobosa w Przemyślu nie trwała długo, bowiem już 1 XII 1885 ustanowiony on został administratorem apostolskim diecezji tarnowskiej, a w półtora miesiąca później – 15 I 1886 – jej ordynariuszem. Po jego translacji sufragania przemyska wakowała przez ponad pół roku – do momentu, kiedy papież Leon XIII prekonizował na tę godność 4 IX 1887 ks. Jakuba Glazera, nadając mu stolicę tytularną Gabala. Tym razem sakra nowego biskupa pomocniczego odbyła się już w Przemyślu, w tutejszej świątyni katedralnej, zaś obowiązków głównego konsekrateura podjął się ordynariusz *loci* Łukasz Solecki. Uroczystość ta odbyła się w niedzielę 23 X 1887, zaś udział w niej wziął zarówno metropolita lwowski obrządku łacińskiego Seweryn Morawski, jak i arcybiskup Lwowa obrządku ormiańskiego Izaak Isakowicz. Nie oni wszakże byli współkonsekratorami, jako że wtenczas uważano za rzecz niestosowną (odmienne, aniżeli to ma miejsce dzisiaj), aby arcybiskupi – zajmujący wszak wyższe miejsce w hierarchii – asystowali jako współkonsekratorzy biskupowi, co zdarzyć się mogło jedynie w wyjątkowej sytuacji (znane są nieliczne tego rodzaju przypadki). W tym charakterze wystąpił zatem biskup (eparcha) przemyski obrządku greckokatolickiego Jan Stupnicki oraz nowy sufragan lwowski Jan Puzyra, tytulariusz Memphis, wywodzący się z prezbiterium diecezji przemyskiej

---

²⁰ HC, t. 8, s. 341; „Notificationes e Curia Episcopali Dioecesis Cracoviensis”, r. 1882 nr 4, s. 4 (nr VI); „Przegląd Katolicki”, r. 1882 nr 16 (z 8/20 IV 1882), s. 248; nr 19 (z 29 IV/11 V 1882), s. 298; „Przegląd Kościelny”, 3 (1881/1882) nr 43 (z 27 IV 1882), s. 345; „Czas”, r. 1882 nr 88 (z 18 IV 1882), s. 2-3. Zob. także: *Autobiografia Józefa Sebastiana Pelczara*, s. 293; „Gazeta Kościelna”, 8 (1900) nr 18 (z 3 V 1900), s. 175; „Przegląd Katolicki”, r. 1900 nr 18 (z 20 IV/3 V 1900), s. 285; C. Lechicki, *Łobos (Łoboś) Ignacy Józef (1827-1900), biskup tarnowski*, PSB, t. 18, Wrocław 1973, s. 377; B. Kumor, *Łobos Ignacy Józef (1827-1900), biskup tarnowski, popularyzator katolickiej nauki społecznej, pastoralista*, SPTK, t. 2, pod red. H.E. Wyczawskiego, Warszawa 1982, s. 577; tenże, *Diecezja tarnowska...*, s. 283; Nowak, *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 40. Por. nadto: „Przegląd Kościelny” 3 (1881/1882) nr 20 (z 17 XI 1881), s. 158 (m.in.: *Ksiądz Prałat Łobos miał największe szanse zostania biskupem [ordynariuszem] przemyskim, [...] zaszkodziły mu [jednak] dwie odezwy do duchowieństwa diecezjalnego – jedna o prześladowaniu unitów podlaskich, druga o zmartwychwstańcach i internacie ruskim we Lwowie. Ks. Metropolita Sembratowicz i Ks. Biskup Stupnicki mieli przekonać ministerstwo, że nominacja Ks. Łobosa biskupem przemyskim podrażniłaby mocno Rusinów*). Nadto: ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol [25], Teczka 1884-1886 [rok 1886], b.p. Odnośnie do wymienionych tu opata S. Słotwińskiego i infułata J.K. Scipio del Campo – K. Grodziska, *Scipio (Scipio del Campo) Jan Karol (1801-1890), ksiądz, dziekan kapituły krakowskiej, senator Wolnego Miasta Krakowa, bibliofil*, PSB, t. 36, Warszawa-Kraków 1995-1996, s. 80-81 (dziekanem krakowskiej kapituły katedralnej był on od r. 1885); K.R. Prokop, *Słotwiński Stanisław Dominik (1828-1905), prepozyt i opat kanoników regularnych laterańskich przy kościele Bożego Ciała w Krakowie, działacz religijny i społeczny*, PSB, t. 39, Warszawa-Kraków 1999, s. 54-56.

(według omyłkowej informacji, zawartej w relacji w „Przeglądzie Kościelnym”, drugim współkonsekratorem miał być biskup Ignacy Łobos z Tarnowa, którego obecność na tamtej uroczystości w ogóle nie znajduje potwierdzenia, natomiast na J. Puzyńską jednoznacznie wskazuje wpis w księdze czynności pontyfikalnych Ł. Soleckiego)²¹. Na rzezoną uroczystość przybył również (z Krakowa) ks. Józef Sebastian Pelczar, który w 12 lat później, po śmierci biskupa Jakuba Glazera (zmarł 3 V 1898), prekonizowany został 27 II 1899 tytulariuszem Miletopolis i kolejnym sufraganiem przemyskim. O jego konsekracji, która odbyła się 19 III 1899, mowa była już powyżej, stąd informacji tych nie będziemy powtarzać²².

Po awansie 17 III 1900 J.S. Pelczara z sufraganii na godność ordynariusza przemyskiego, jego następcą w posłudze biskupa pomocniczego w Kościele przemyskim został wywodzący się z tutejszego prezbiterium 54-letni Karol Józef Fischer, prekonizowany 15 IV 1901 tytulariuszem Mallus. Pełni kapłaństwa dostąpił on w niedzielę 19 V 1901 w murach katedry w Przemyślu przez posługę ordynariusza *loci* Józefa Sebastiana Pelczara, u boku którego wystąpili jako współkonsekratorzy: biskup przemyski obrządku greckokatolickiego Konstanty Czechowicz i sufragan krakowski Anatol Nowak (późniejszy następca J.S. Pelczara). Swoją obecnością uroczystość tamtą zaszczylicili dwaj nowo ustanowieni hierarchowie z lwowskiej prowincji kościelnej, mianowicie konsekrowany cztery miesiące wcześniej (20 I 1901) arcybiskup-metropolita Józef Bilczewski, dziś błogosławiony Kościoła katolickiego, oraz ordynariusz tarnowski Leon Wałęga, którego konsekracja odbyła się w poprzednią niedzielę (12 V 1901)²³.

Kolejny sufragan przemyski, ustanowiony po raz pierwszy jeszcze za życia poprzednika (K.J. Fischer w ostatnich latach życia nie udzielał się już w diecezji ze względu na związany z podeszłym wiekiem i chorobami stan zdrowia, zmarł zaś 21 IX 1931, tj. w trzy tygodnie po konsekracji następcy na sufraganii, licząc sobie 84 lata), to prekonizowany 10 VII 1931 tytulariuszem Medei Franciszek Barda, o którego sakrze w dniu 30 VIII tr. była już wcześniej mowa z tej racji, że postąpił on następnie na godność ordynariusza²⁴. Translacja F. Bardy

---

²¹ AAP, rkp 151 – *Liber functionum pontificalium Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Lucae Ostoja Solecki, episcopi Praemisliensis lat. ritus*, s. 55; HC, t. 8, s. 279; „Gazeta Lwowska”, r. 1887 nr 243 (z 25 X 1887), s. 3; „Przegląd Kościelny”, 9 (1887) nr 2, s. 818-819. Zob. także: *Autobiografia Józefa Sebastiana Pelczara*, s. 297.

²² Zob. wyżej przyp. 11.

²³ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 1 (1901) nr 5, s. 187-188; nr 6, s. 233-236; HC, t. 8, s. 362. Zob. także: „Przegląd Katolicki”, r. 1901 nr 17 (z 12/25 IV 1901), s. 270; „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 31 (1931) nr 10-11, s. 394; J. Kwolek, *Fischer Karol Józef (1847-1931), sufragan przemyski*, PSB, t. 7, Kraków 1948-1958, s. 20; K.M. Kasperkiewicz, *Sługa Boży Józef Sebastian Pelczar...*, s. 193; Szuba, *Biskupi...*, s. 48; T. Śliwa, *Fischer Karol Józef (1847-1931), biskup sufragan przemyski, autor rozpraw monograficznych, liturgicznych i homiletycznych*, SPTK, t. 5, s. 390; Krasowski, *Biskupi katoliccy II Rzeczypospolitej...*, s. 62.

²⁴ Zob. wyżej przyp. 13.

miała miejsce 25 XI 1933 i tego też samego dnia prekonizowany został w jego miejsce nowy biskup pomocniczy, 59-letni Wojciech Tomaka, odtąd tytulariusz Helenopolis in Bithynia. Jego sakra, która odbyła się w niedzielę 21 I 1934 w katedrze w Przemyślu, miała wyjątkową oprawę, była bowiem połączona z ingresem F. Bardy jako ordynariusza. Z tego względu swoją obecnością zaszczyliło ją wyjątkowo jak na tamte czasy liczne grono hierarchów, na czele z arcybiskupem-metropolitą lwowskim Bolesławem Twardowskim i arcybiskupem-metropolitą krakowskim Adamem Stefanem Sapiehą, obok których przybyli również: ordynariusz tarnowski Franciszek Lisowski, biskup przemyski obrządku greckokatolickiego Jozafat Kocyłowski oraz sufragani: lwowski Eugeniusz Baziak, krakowski Stanisław Rospond, tarnowski Edward Komar i przemyski obrządku greckokatolickiego Grzegorz Łakota. Głównym konsekratorem W. Tomaki był ordynariusz *loci* Franciszek Barda, natomiast współkonsekratorami: biskup tarnowski F. Lisowski i sufragan lwowski E. Baziak²⁵.

Jakkolwiek Wojciech Tomaka biskupem został w stosunkowo późnym wieku, jednak ze względu na długie życie i do podeszłego wieku dobry stan zdrowia, posługę sufragańską pełnił aż przez 33 lata (zmarł 6 II 1967 w wieku 92 lat). Słabnące niemniej z upływem czasu siły wiekowego biskupa pomocniczego i w szczególności niewiele od niego młodszego ordynariusza warunkowały potrzebę powołania drugiego sufragana, którym też został w roku 1957, a więc już w nowej rzeczywistości powojennej, stawiającej przed Kościołem w Polsce trudne wyzwania, niegdysiejszy kapelan biskupa F. Bardy, 47-letni ks. Stanisław Jakiel, prekonizowany 3 VI tr. tytulariuszem Tanagry. Jego konsekracja miała miejsce w niedzielę 4 VIII 1957 w katedrze św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu, tym wszakże razem przy skromniejszym udziale krajowego episkopatu. Początkowo zresztą planowano, iż ordynariuszowi Franciszkowi Bardzie, jako głównemu konsekratorowi, towarzyszyć będą w charakterze współkonsekratorów dwaj sufragani: przemyski Wojciech Tomaka i tarnowski Karol Pękala. Ponieważ jednak pierwszy z nich, liczący sobie wtenczas już 82 lata, zapadł akurat na zdrowiu i nie był w stanie podjąć tego rodzaju trudom, wyręczył go w tym koadiutor katowicki Herbert Bednorz, biskup tytularny Bulla Regia²⁶. Również w sześć lat później, kiedy trzecim z kolei biskupem pomocniczym dla Przemyśla ustanowiony został 46-letni ks. Bolesław Ta-

---

²⁵ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 34 (1934) nr 2, s. 21-23, 40-44; „Przewodnik Katolicki”, 40 (1934) nr 5, s. 74. Zob. także: S. Górecki, *Śp. Biskup Sufragan dr Wojciech Tomaka (1875-1967). Wspomnienie pośmiertne*, „Kronika Diecezji Przemyskiej” 53 (1967) nr 3, s. 65; Szuba, *Biskupi...*, s. 105; T. Śliwa, *Tomaka Wojciech (1875-1967), biskup sufragan przemyski, katecheta*, SPTK, t. 7, pod red. L. Grzebienia, Warszawa 1983, s. 316; Krasowski, *Biskupi katolicki II Rzeczypospolitej...*, s. 240.

²⁶ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 43 (1957) nr 7-8, s. 200-201; nr 9-10, s. 254-255, 287-288. Zob. także: Szuba, *Biskupi...*, s. 153; T. Śliwa, *Jakiel Stanisław (1910-1983), biskup sufragan przemyski, liturgista*, SPTK, t. 8, pod red. J. Mandziuka, Warszawa 1995, s. 226.

borski, prekonizowany 31 X 1963 tytulariuszem Dices, najstarszy w gronie przemyskiego episkopatu W. Tomaka nie podjął się już roli współkonsekratora podczas święceń biskupich, jakie odbyły się 2 II 1964 w bazylice katedralnej w Przemyślu (choć w charakterze tym wystąpić miał raz jeszcze, w dwa lata później, kiedy sakrę przyjmował ordynariusz Ignacy Tokarczuk). Wtenczas to po raz ostatni głównym konsekratorem był biskup Franciszek Barda, ordynariusz *loci*, który zmarł zaledwie w dziewięć miesięcy później – 13 XI tr. (wieku 84 lat). Współkonsekratorami B. Taborskiego byli natomiast: ordynariusz tarnowski Jerzy Ablewicz, wywodzący się z prezbiterium diecezji przemyskiej, i miejscowy sufragan Stanisław Jakiel²⁷.

W latach 1970-2000 odbyły się w Przemyślu jeszcze cztery sakry biskupie, nadto zaś jedna poza stolicą diecezji – w Stalowej Woli, tylu bowiem kolejnych biskupów pomocniczych doczekał się na przestrzeni owych trzech dziesięcioleci Kościół przemyski. Pierwszym w tym gronie był ks. Tadeusz Błaszkie-wicz, prekonizowany 6 VI 1970 tytulariuszem Bisuldinum, którego sakra miała miejsce już 29 VI tr. (w bazylice katedralnej). Wtenczas to po raz pierwszy święceń biskupich udzielał następca F. Bardy w godności ordynariusza przemyskiego, biskup Ignacy Tokarczuk, natomiast na współkonsekratorów zaproszono wspomnianego już biskupa tarnowskiego Jerzego Ablewicza oraz tytulariusza Pupiany Jana Nowickiego, administratora apostolskiego w Lubaczowie (obecni byli także miejscowi sufragani S. Jakiel i B. Taborski)²⁸. Świadkiem kolejnej konsekracji biskupiej mury katedry w Przemyślu stały się 8 I 1984, w święto Chrztu Pańskiego, kiedy to pełni kapłaństwa dostąpił 49-letni ks. Stefan Moskwa, prekonizowany 30 XI 1983 tytulariuszem Giru Mons. I tym razem głównym szafarzem był ordynariusz Ignacy Tokarczuk, na współkonsekratorów poproszono zaś dwóch dotychczas pełniących posługę sufraganów przemyskich: Bolesława Taborskiego i Tadeusza Błaszkie-wicza (biskup Stanisław Jakiel zmarł jeszcze 26 III 1983). Swoją obecnością uroczystość tamtą zaszczyli również biskupi pomocniczy Piotr Bednarczyk i Józef Gucwa z Tarnowa oraz Zygmunt Kamiński i Piotr Hemperek z Lublina (obrzadek greckokatolicki reprezentował mitrat Teodor Majkowicz, późniejszy eparcha wrocławsko-gdański)²⁹. Dwie następne sakry miały miejsce – odpowiednio – 6 I 1988 i 5 III 1989, kiedy

---

²⁷ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 50 (1964) nr 1, s. 19-20; *Polscy kanoniści*, t. 2, oprac. R. Bar, Warszawa 1981, s. 215; Szuba, *Biskupi...*, s. 187; Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 148-149.

²⁸ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 56 (1970) nr 5, s. 183-184, 192. Także: Szuba, *Biskupi...*, s. 204; „Kronika Archidiecezji Przemyskiej”, 88 (1993) nr 4, s. 536-545; Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 20-21; *Chyrowiaczy. Słownik biograficzny wychowanków Zakładu Naukowo-Wychowawczego OO. Jezuitów w Chyrowie 1886-1939*, oprac. L. Grzebień, J. Kochanowicz, J. Niemiec, Kraków 2000, s. 52.

²⁹ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 70 (1984) nr 1-2, s. 4-6; Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 96-97.

to do grona polskiego episkopatu włączeni zostali Edward Białogłowski (prekonizowany 28 XI 1987 tytulariuszem Pomoria) i Edward Frankowski (prekonizowany 16 II 1989 tytulariuszem Tigamibena). Konsekracja pierwszego odbyła się w bazylice katedralnej w Przemyślu, a pełni kapłaństwa dostąpił on przez posługę ordynariusza *loci* Ignacego Tokarczuka (współkonsekratorami byli ordynariusz tarnowski Jerzy Ablewicz, pół roku wcześniej obdarzony przez papieża Jana Pawła II godnością arcybiskupią *ad personam*) i administrator apostolski z Lubaczowa Marian Jaworski, biskup tytularny Lambaesis, przyszły metropolita lwowski i kardynał³⁰. Ówczesny pasterz diecezji przemyskiej był konsekratorem także E. Frankowskiego, tyle że obrzęd święceń tegoż odbył się w Stalowej Woli, w tamtejszym kościele Matki Bożej Królowej Polski (jako współkonsekratorzy wystąpili sufragani przemyscy: Bolesław Taborski, Stefan Moskwa i Edward Białogłowski)³¹. Ostatnia wreszcie z sakr w dotychczasowych dziejach Kościoła przemyskiego miała miejsce na zaledwie kilka dni przed końcem minionego już XX stulecia – 23 XII 2000 w bazylice katedralnej w Przemyślu. Prekonizowany 16 XI tr. biskupem tytularnym Lavellum i sufraganiem przemyskim 47-letni ks. Adam Szal tego właśnie dnia dostąpił pełni kapłaństwa przez posługę arcybiskupa-metropolity Józefa Michalika (współkonsekratorami byli biskupi pomocniczy Stefan Moskwa z Przemyśla i Edward Białogłowski z Rzeszowa)³². Była to zarazem pierwsza sakra sufragana przemyskiego po reorganizacji struktur metropolitalnych Kościoła katolickiego w Polsce z roku 1992 i utworzeniu nowej prowincji kościelnej z ośrodkiem w Przemyślu, w skład której weszły diecezje zamojsko-lubaczowska i rzeszowska (biskupem pomocniczym tamże został E. Białogłowski, gdy z kolei E. Frankowski przeszedł do diecezji sandomierskiej)**.

---

³⁰ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 73 (1988) nr 1-2, s. 24-25; Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 19-20.

³¹ „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 74 (1989) nr 1-2, s. 45, 47-50, 71; Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego...*, s. 39-40.

³² „Wiadomości KAI”, r. 2001 nr 1 (z 4 I 2001), s. 4; R. Karpiński, *Konsekracja biskupia w Przemyślu*, „Niedziela” 44 (2001) nr 1 (z 7 I 2001), s. 26.

** Obecny artykuł złożony został do druku w październiku 2004 r. Wkrótce potem, w odstępie zaledwie miesiąca, zmarli kolejno biskupi Stefan Moskwa (18 X 2004) i Bolesław Łukasz Taborski (18 XI 2004), o czym czytelnik nie znajdzie wzmianki w tekście zasadniczym.

Sakry sufraganów przemyskich z dwóch ostatnich stuleci

Imię i nazwisko	Data sakry	Miejsce sakry	Główny konsekратор	Współkonsekratorzy***
Michał Roman Sierakowski	8. XII. 1778	kolegiata św. Jana Chrzciciela w Warszawie	Michał Jerzy Poniatowski, ordynariusz płocki, koadiutor krakowski	Jan Stefan Giedroyć (Gedroyć), ordynariusz żmudzki; Kasper Kazimierz Cieciszowski, biskup tytularny Theveste, koadiutor kijowski
Ignacy Łobos (Łoboś)	16. IV. 1882	kaplica publiczna (XX. Jezuitów) Najśw. Serca Pana Jezusa w Krakowie na Wesołej	Albin Dunajewski, ordynariusz krakowski	Jan Chryzostom Janiszewski, biskup tytularny Elusa, sufragan poznański; <i>Jan Karol Scipio del Campo, dziekan infułat kapituły katedralnej krakowskiej</i>
Jakub Glazer	23.X. 1887	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyśle	Łukasz Solecki, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Jan Stupnicki, biskup (eparcha) przemyski obrz. greckokatolickiego; Jan Puzyna, biskup tytularny Memphis, sufragan lwowski obrz. łac.
<i>Józef Sebastian Pelczar – zob. wyżej tabelę dotyczącą sakr ordynariuszy przemyskich</i>				
Karol Józef Fischer	19.V. 1901	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyśle	Józef Sebastian Pelczar, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Konstanty Czechowicz, biskup (eparcha) przemyski obrz. greckokatolickiego; Anatol Nowak, biskup tytularny Irenopolis, sufragan krakowski
<i>Franciszek Barda – zob. wyżej tabelę dotyczącą sakr ordynariuszy przemyskich</i>				
Wojciech Tomaka	21.I. 1934	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyśle	Franciszek Barda, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Franciszek Lisowski, ordynariusz tarnowski; Eugeniusz Baziak, biskup tytularny Phocaea, sufragan lwowski obrz. łac.

*** Kursywą odróżniono asystujących głównemu konsekраторowi za stosowną dyspensą papieską duchownych nie posiadających sakry.

Stanisław Jakiel	4. VIII. 1957	katedra św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Franciszek Barda, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Herbert Bednorz, biskup tytularny Bulla Regia, koadiutor (śląski) katowicki; Karol Pękała, biskup tytularny Trocmades, sufragan tarnowski
Bolesław Łukasz Taborski	2.II. 1964	bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Franciszek Barda, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Jerzy Ablewicz, ordynariusz tarnowski; Stanisław Jakiel, biskup tytularny Tanagra, sufragan przemyski
Tadeusz Błaszkiwicz	29. VI. 1970	Bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Ignacy Tokarczuk, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Jerzy Ablewicz, ordynariusz tarnowski; Jan Nowicki, biskup tytularny Pupiana, administrator apostolski w Lubaczowie
Stefan Moskwa	8.I. 1984	bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Ignacy Tokarczuk, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Bolesław Łukasz Taborski, biskup tytularny Dices, sufragan przemyski; Tadeusz Błaszkiwicz, biskup tytularny Bisuldinum, sufragan przemyski
Edward Białogłowski	6.I. 1988	bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Ignacy Tokarczuk, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Jerzy Ablewicz, ordynariusz tarnowski, arcybiskup <i>ad personam</i> ; Marian Jaworski, biskup tytularny Lambaesis, administrator apostolski w Lubaczowie
Edward Frankowski	5.III. 1989	kościół Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli	Ignacy Tokarczuk, ordynariusz przemyski obrz. łac.	Bolesław Łukasz Taborski, biskup tytularny Dices, sufragan przemyski; Tadeusz Błaszkiwicz, biskup tytularny Bisuldinum, sufragan przemyski; Stefan Moskwa, biskup tytularny Girsu Mons, sufragan przemyski;
Adam Szal	23. XII. 2000	bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP w Przemyślu	Józef Michalik, arcybiskup-metropolita przemyski obrz. łac.	Stefan Moskwa, biskup tytularny Giru Mons, sufragan przemyski; Edward Białogłowski, biskup tytularny Pomoria, sufragan przemyski;

Zebrawszy w ten sposób podstawowe dane o sakrach przemyskich ordynariuszy i sufraganów, pełniących swą posługę na przestrzeni dwóch ostatnich stuleci, możemy obecnie przejść do przyporządkowania poszczególnych hierarchów z owego grona do wyróżnianych w skądinąd dość skromnej literaturze przedmiotu linii sukcesji apostolskiej katolickiego episkopatu, o których była już mowa na początku obecnego opracowania. Nie zamierzamy tu szczegółowiej omawiać problematyki sukcesji święceń biskupich jako takiej, odsyłając zainteresowanych do istniejących publikacji³³, ograniczywszy się do zwięzłej konstatacji, iż spośród owych 26 biskupów, związanych z dziejami diecezji przemyskiej w XIX i XX w., sześciu reprezentuje linię zwaną polską (czy też Uchańskiego), pozostałych natomiast dwudziestu linię Rebiby (rzymską). Ta pierwsza

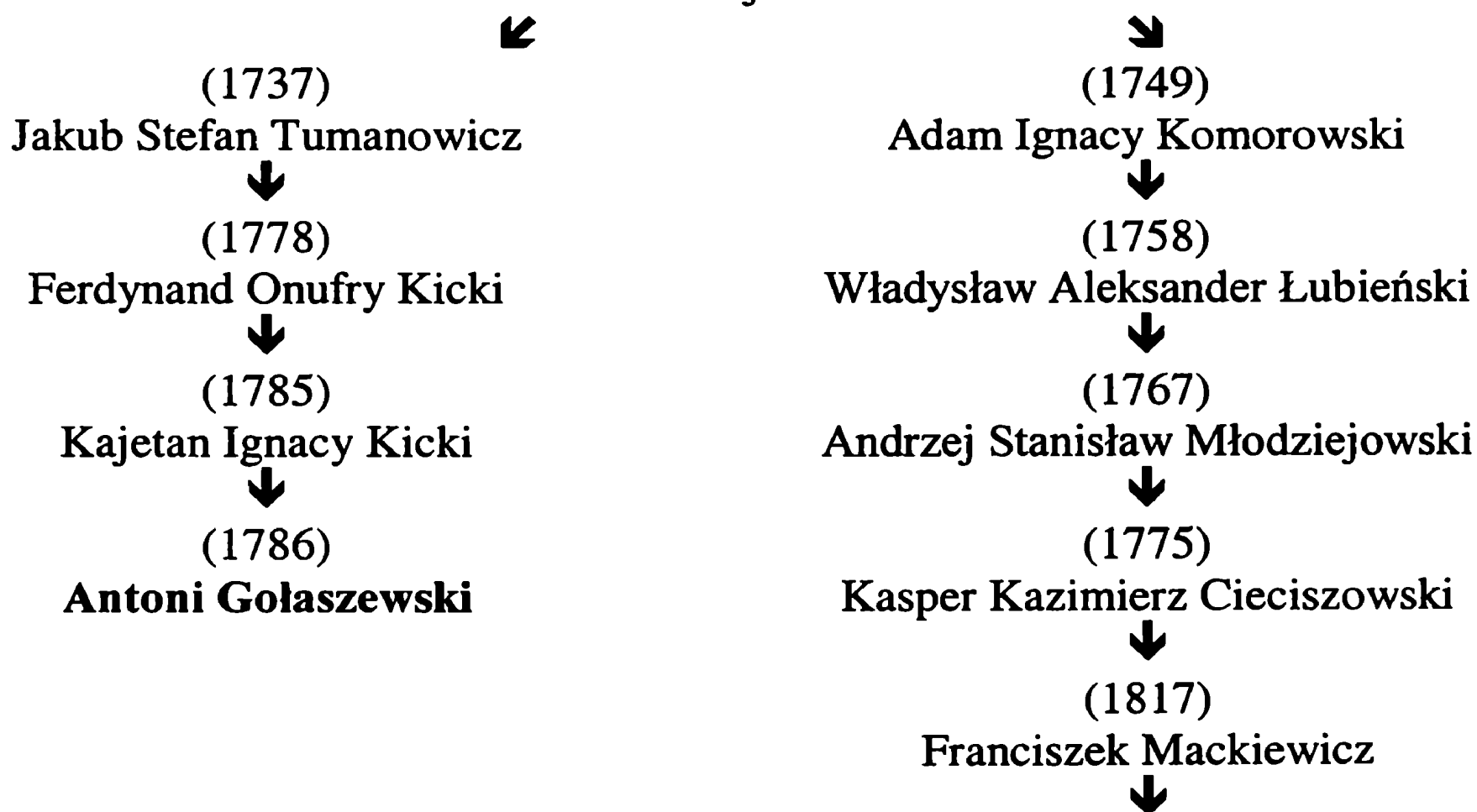
---

³³ M.in.: K. Dola, *Sukcesja apostolska w diecezji opolskiej*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 5 (1976), s. 5-9; B. Kumor, *Z sukcesji święceń biskupich papieża Jana Pawła II*, „Zeszyty Naukowe KUL” 22 (1979) nr 1-3, s. 147-150; H.J. Kaczmarek, *Sukcesja apostolska Zbigniewa Józefa Kraszewskiego i jego związki z sukcesją święceń biskupich papieża Jana Pawła II*, [w:] *Maria vincit. Dwudziestopięciolecie posługi pasterskiej księdza biskupa Zbigniewa Józefa Kraszewskiego*, Warszawa 1995, s. 75-80; «Genealogia biskupia» papieża Jana Pawła II, „Przegląd Kalwaryjski” 5 (1998), s. 58-62; H.J. Kaczmarek, *Sukcesja apostolska papieża od XVI wieku do czasów najnowszych*, „Saeculum Christianum” 6 (1999) nr 1, s. 229-244; tenże, *Biskupi polscy XX wieku. Wykaz chronologiczny biskupów polskich żyjących w dwudziestym stuleciu oraz wykaz miejsc ich święceń biskupich wraz z nazwiskami konsekраторów głównych*, „Saeculum Christianum” 7 (2000) z. 1, s. 251-259; K.R. Prokop, *Linia sukcesji apostolskiej biskupa kamienieckiego Jana Olszańskiego*, [w:] *Pasterz i twierdza. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Biskupowi Janowi Olszańskiemu, ordynariuszowi diecezji w Kamieńcu Podolskim*, pod red. J. Wołczańskiego, Kraków – Kamieniec Podolski 2001, s. 189-197; tenże, *Linie sukcesji apostolskiej biskupów Pomorza Zachodniego w okresie po drugiej wojnie światowej (1945-2000)*, „Przegląd Zachodniopomorski” 16/45/ (2001) z. 3, s. 139-148; R.T. Prinke, *Drzewa dziedzictwa. Od archaicznej metafory do struktury informacyjnej (na marginesie zainteresowań badawczych prof. Jerzego Wiślickiego)*, „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej” 25 (2001), s. 39-49; K.R. Prokop, *Sakry biskupów Kościoła poznańskiego w XIX i XX stuleciu*, „Forum Naukowe. Prace Historyczno-Politologiczne”, r. VII z. 2(15)/2002, s. 241-254; M. Różański, *Sukcesja apostolska biskupów łódzkich*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 11-12 (2002-2003), s. 169-175; K.R. Prokop, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim w latach 1821(1811)-1945*, „Przegląd Zachodniopomorski” 19/48/ (2004) z. 4, s. 35-43; tenże, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła opolskiego (na tle sukcesji święceń biskupich episkopatu Polski)*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 24 (2004), s. 339-355; tenże, *Sakry metropolitów gnieźnieńskich w XVIII i XIX stuleciu (1681/1688-1915)*, „Studia Gnesnensia” 18 (2004), s. 87-120; tenże, *Sakry ordynariuszy i sufraganów poznańskich w XVIII stuleciu*, „Ecclesia” 2 (2004) [w druku]. Z literatury obcojęzycznej zob. np.: W. Maziere Brady, *The Episcopal Succession in England, Scotland and Ireland A.D. 1400 to 1875*, t. 1-3, Rome 1876-1877 [reprint 1971]; K. Engelbert, *Die apostolische Sukzession schlesischer Priester*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte” 24 (1966), s. 279-282; F. Nagy, *La comune genealogia episcopale di quasi tutti gli ultimi Papi (1700-1978)*, „Archivum Historiae Pontificiae” 17 (1979), s. 434-453; C.N. Bransom, *Ordinations of U.S. Catholic Bishops 1790-1989*, Washington 1990.

wyprowadzana jest od wyświęconego na biskupa w roku 1552 Jakuba Uchańskiego, prymasa z lat 1562-1581, w przypadku którego nie mamy jak dotąd pewności odnośnie do jego z kolei konsekratora. Jej „słabe” ogniwo stanowi wszakże sakra biskupa Wawrzyńca Gembickiego (prymas z lat 1616-1624), co do którego jedynie przypuszcza się, iż pełni kapłaństwa dostąpił przez posługę metropolity gnieźnieńskiego Stanisława Karnkowskiego (konsekrowanego właśnie przez J. Uchańskiego). Spośród pasterzy Kościoła przemyskiego w dwóch ostatnich stuleciach, do tej linii należeli: Antoni Gołaszewski, Ignacy Tokarczuk, Tadeusz Błaszkwicz, Stefan Moskwa, Edward Białogłowski i Edward Frankowski. Ich wspólną sukcesją ukazano na poniższym schemacie, który w warstwie chronologicznej doprowadzono wstecz jedynie do pierwszego wspólnego dla wszystkich tu wyliczonych hierarchów ogniwa (w tym przypadku jest to osoba konsekrowanego w roku 1724 biskupa Andrzeja Stanisława Załuskiego, skądinąd postaci wielce zasłużonej dla kultury polskiej), wcześniejsze natomiast „pokolenia” tej biskupiej genealogii każdy zainteresowany znajdzie w publikacjach, które wskazano w przypisie³⁴. Pominięto również imiona współkonsekratorów, jako że to osoba głównego konsekratora wyznacza porządek sukcesji. Przy każdym hierarsze wskazano na rok przyjęcia sakry (w nawiasie), a prócz tego pogrubieniem wyróżniono biskupów Kościoła przemyskiego.

(1724)

Andrzej Stanisław Załuski

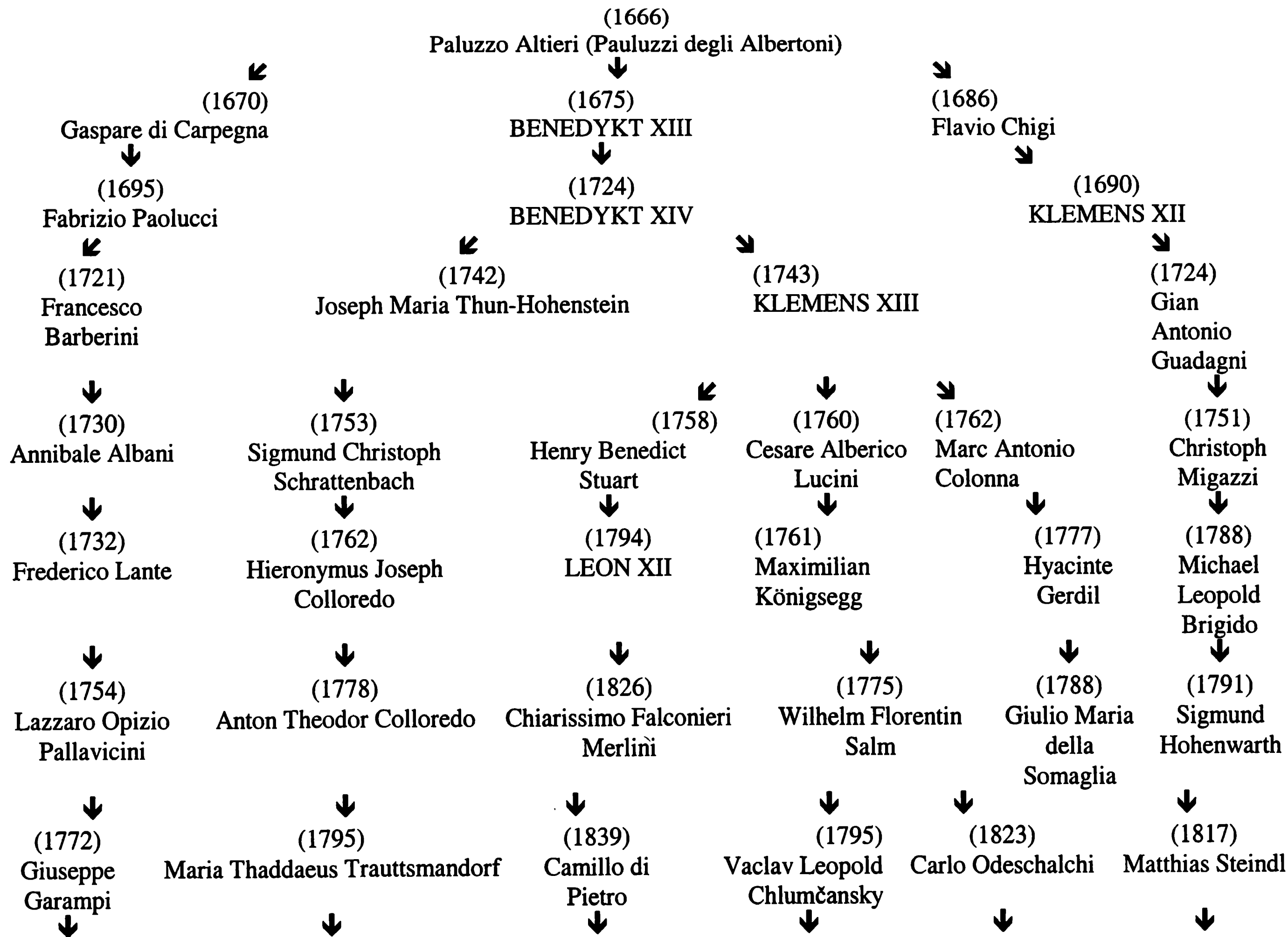
³⁴ K.R. Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, Kraków 1999, s. 266–267; tenże, *Arcybiskupi gnieźnieńscy w tysiącleciu*, Kraków 2000, s. 348–349; tenże, *Polscy kardynałowie*, s. 472–476; tenże, *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec – Ostróg 2001, s. 226–231; tenże, *Biskupi zachodniopomorscy (X–XX w.)*, Koszalin 2003, s. 314–315; K. Dola, *Linia sukcesji apostolskiej księdza biskupa Pawła Stobrawy*, „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej” 58 (2003) nr 6, s. 255–258. Zob. również literaturę w poprzednim przypisie.

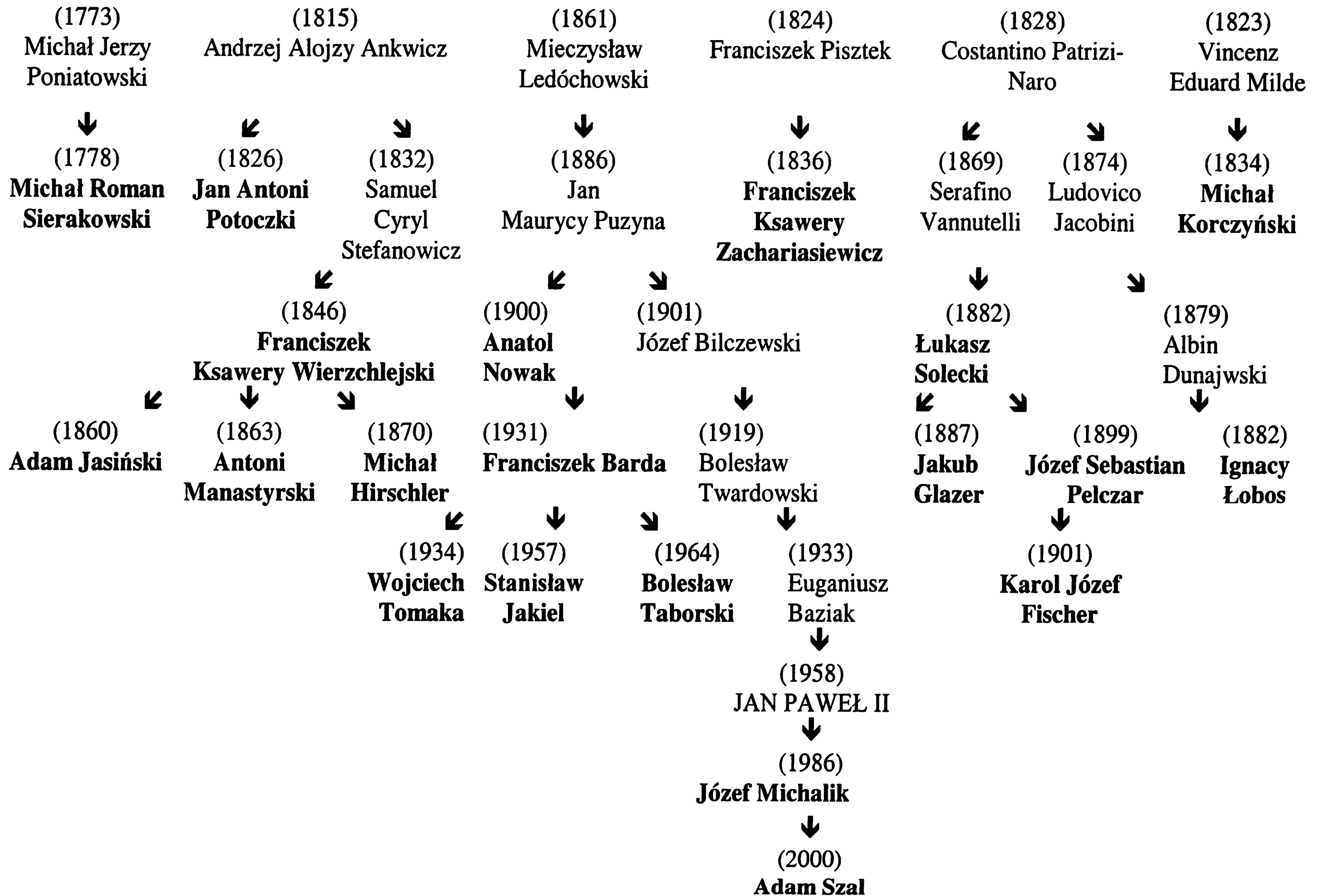

Bardziej skomplikowany – nie tylko ze względu na liczbę postaci do uwzględnienia – jawi się schemat drugi, odnoszący się do linii Rebiby. Swoje miano zawdzięcza ona zmarłemu w roku 1577 włoskiemu kardynałowi Scipione Rebiba, który święcenia biskupie otrzymał w roku 1541 lub 1542 (jedynie w kategorii domysłu wskazuje się, że jego konsekratorem mógł być Gian Pietro Caraffa, późniejszy papież Paweł IV). Jest to współcześnie najbardziej rozgałęziona linia sukcesji apostolskiej w Kościele katolickim (obejmująca również episkopat starokatolicki), mogąca też poszczycić się największą liczbą papieży (włącznie z Janem Pawłem II), spośród zaś pasterzy diecezji przemyskiej z dwóch ostatnich wieków zaliczają się do niej (w kolejności starszeństwa sakry): Jan Antoni Potoczki, Michał Korczyński, Franciszek Ksawery Zachariasiewicz, Franciszek Ksawery Wierzchlejski, Adam Jasiński, Antoni Manastyrski, Maciej Hirschler, Ignacy Łobos, Łukasz Solecki, Jakub Glazer, Józef Sebastian Pelczar, Anatol Nowak, Karol Józef Fischer, Franciszek Barda, Wojciech Tomaka, Stanisław Jakiel, Bolesław Taborski, Józef Michalik i Adam Szal, jak również Michał Roman Sierakowski, który wszakże posługę w Kościele przemyskim sprawował jeszcze w XVIII stuleciu (o czym uprzednio). Wspólny dla nich wywód sukcesji zobrazowano poniżej, także tym razem ograniczając się w nim do ukazania jedynie tych ogniw, które są niezbędne dla połączenia poszczególnych gałęzi w jedną całość. Wszystkich zaś zainteresowanych dalszymi ogniwami tej linii, odsyłamy – jak w poprzednim przypadku – do literatury przedmiotu³⁵.

---

³⁵ Zob. literaturę wskazaną w przypisach 33 i 34.

Jak nietrudno dostrzec, z wyjątkiem konsekrowanego jeszcze w XVIII stuleciu Antoniego Gołaszewskiego, wszyscy biskupi przemyscy (zarówno ordynariusze, jak i sufragani) z wieku XIX oraz pierwszej połowy XX stulecia, należeli do „międzynarodowej” linii Rebiby. Pozostawało to w ścisłym związku z okolicznością, iż „rodzima” linia polska (Uchańskiego) całkowicie zanikła po rozbiorach wprawdzie w zaborze austriackim, a następnie również pruskim, przetrwała zaś tylko w zaborze rosyjskim. Dopiero po roku 1918 na powrót doczekała się ona przedstawicieli w diecezjach niegdysiejszej Galicji i Wielkiego Księstwa Poznańskiego, a w szczególności zaś sposób do jej ponownego rozprzestrzenienia przyczynił się – już w czasach po II wojnie światowej – kardynał Stefan Wyszyński, „Prymas Tysiąclecia”. Z jego właśnie rąk święcenia biskupie otrzymał ustanowiony w r. 1965 pasterzem Kościoła przemyskiego Ignacy Tokarczuk, który następnie sam udzielił sakr czterem kolejnym swym sufraganom. Ustanowiony w roku 1993 jego następcą Józef Michalik ponownie reprezentuje rzymską linię Rebiby, do której też należała większość dotychczasowych polskich kardynałów, niemniej współcześnie jej przedstawiciele w Episkopacie Polski stanowią pod względem liczebnym zdecydowaną mniejszość. Ów „podział” na tle przynależności do określonych linii sukcesji święceń biskupich nijak oczywiście nie odbija się na kolegialnym współdziałaniu hierarchów Kościoła katolickiego, których różne kwestie mogą dzielić, ale z pewnością nie problem „genealogii” biskupiej. Tak też i prowadzone przez nielicznych historyków badania nad sukcesją apostolską ukierunkowane są przede wszystkim na poszukiwanie – choćby w odległej przeszłości – wspólnych ogniw dla poszczególnych linii, nie zaś na wprowadzaniu jakichś konstytutywnych podziałów czy podsycaniu czyjejs dumy, poprzez wskazywanie, która z owych linii poszczycić się może większą liczbą papieży czy purpuratów, albo też hierarchów wyniesionych na przestrzeni stuleci do chwały ołtarzy.